

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Kreativní účetnictví jako prostředek zkreslování účetních
informací a manipulace s účetními výkazy**

Kateřina Skaláková

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Skaláková

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Kreativní účetnictví jako prostředek zkreslování účetních informací a manipulace s účetními výkazy

Název anglicky

Creative Accounting as a Means of Accounting Information Distortion and Manipulation of Financial Statements

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je, na základě sběru informací, specifikovat pojem kreativní účetnictví a zásady věrného a pravdivého zobrazení účetnictví podle ČÚS a IFRS, metody praktikování kreativního účetnictví a podoby, ve kterých se v praxi vyskytuje. Práce se dále zaměřuje na kauzy nadnárodních společností, které se dopustily podvodného vedení účetnictví.

Metodika

Po prostudování sekundárních odborných zdrojů bude provedena analýza základních pojmů, jež se vztahují k problematice kreativního účetnictví a k machinacím s účetními výkazy. Následně budou identifikovány nejčastější podoby kreativního účetnictví v praxi a motivace, která společnosti k tomuto podvodnému jednání vede. V neposlední řadě budou specifikovány dopady kreativního účetnictví na správnost účetních výkazů a vybraných ekonomických ukazatelů.

Doporučený rozsah práce

40 stran

Klíčová slova

kreativní účetnictví, účetní podvody, účetní výkazy, zásady, základ daně

Doporučené zdroje informací

- DRÁBKOVÁ, Zita, 2017. Kreativní účetnictví a účetní podvody. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-791-2.
- DUŠEK, Jiří. Vyhněte se chybám v účetnictví: rady, řešení, praktické příklady. Praha: Grada, 2014. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-5433-8.
- JONES, Michael. Creative accounting, fraud and international accounting scandals. Hoboken, NJ: John Wiley, c2010. ISBN 978-047-0057-650.
- KOVANICOVÁ, Dana. Finanční účetnictví: světový koncept IFRS/IAS. 5., aktualiz. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2005. ISBN 80-7273-129-7.
- KRUPOVÁ, Lenka. Kreativní účetnictví: zneužívání účetnictví – možnosti a meze. Praha: Komora auditorů ČR, 2001. ISBN 80-902855-2-x.
- MOLÍN, Jan. Protiprávní jednání z pohledu profesní odpovědnosti auditorů, daňových poradců a účetních. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-600-4.
- VOLKÁNOVÁ, Zdenka. Podvody v účetnictví firem- Jak se jim bránit.Vyd. 1. Praha: Linde Praha, 2014, s. 191. ISBN 978-80-7201-945-8.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Ivana Kuchařová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 10. 2020

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Kreativní účetnictví jako prostředek zkreslování účetních informací a manipulace s účetními výkazy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Ivaně Kuchařové, Ph.D. za její odborné vedení práce a za její cenné rady a připomínky.

Kreativní účetnictví jako prostředek zkreslování účetních informací a manipulace s účetními výkazy

Abstrakt

Práce je zaměřena na specifikaci pojmu kreativní účetnictví, důvody, které k jeho páčání vedou i obecný profil pachatele, který se kreativního účetnictví nejčastěji dopouští. Dále jsou popsány nejznámější praktiky kreativního účetnictví, po nichž jsou představeny prostředky, kterými lze proti podvodnému účetnictví bojovat.

Praktická část práce se zabývá analýzou oblastí účetnictví, v nichž se nejčastěji podvodné jednání vyskytuje. V případové studii je představena společnost, na jejímž příkladu je s pomocí vybraných účetních případů demonstrována aplikace metod kreativního účetnictví. Případová studie je doplněna o základní finanční analýzu hospodaření účetní jednotky.

Klíčová slova: kreativní účetnictví, účetní podvod, účetní výkazy, účetní zásady, základ daně, mimobilanční financování, earnings management, income smoothing, big bath,

Creative Accounting as a Means of Accounting Information Distortion and Manipulation of Financial Statements

Abstract

The thesis focuses on the specification of the concept of creative accounting, the reasons for its committing, as well as the general profile of the perpetrator who most often commits creative accounting. Furthermore, the most well-known creative accounting practices are described, after which the means by which fraudulent accounting can be combated are presented.

The practical part of the thesis deals with the analysis of accounting areas in which fraud occurs most often. In the case study, a company is presented, the example of which, with the help of selected accounting cases, demonstrates the application of creative accounting methods. The case study is supplemented by a basic financial analysis of the entity's financial analysis.

Keywords: creative accounting, accounting fraud, financial statements, accounting principles, tax base, off-balance financing, earnings management, income smoothing, big bath

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Pojem kreativní účetnictví	13
3.2 Příčiny praktikování kreativního účetnictví	14
Z podnětu manažerů.....	15
Snížení nejistoty a rizika	15
Problematika oceňování	16
Tlak investorů	16
Snaha o snížení daňové povinnosti	16
3.2.1 Cresseyho trojúhelník podvodu.....	16
Motiv / Tlak	17
Příležitost ke spáchání podvodu.....	17
Racionalizace	18
3.2.2 Prolomení Cresseyho trojúhelníku	19
3.2.3 Diamant podvodu	19
3.3 Obecná charakteristika pachatele podvodu	20
3.4 Metody kreativního účetnictví.....	20
3.4.1 Window dressing.....	22
3.4.2 Mimobilanční financování	23
3.4.3 Earnings management	24
Income smoothing.....	25
Big bath 26	
3.5 Prevence a boj proti kreativnímu účetnictví	27
3.5.1 Stupně machinací s účetními výkazy	27
Kreativní účetnictví v mezích účetní legislativy	27
Porušení zásady poctivého a věrného obrazu účetnictví.....	27
Ilegální machinace s účetními výkazy.....	28
3.5.2 Boj proti kreativnímu účetnictví	28
4 Vlastní práce	30
4.1 Oblasti výskytu kreativního účetnictví	30
4.1.1 Dlouhodobý majetek	30
4.1.2 Zásoby	32
4.1.3 Pohledávky	34

4.1.4	Závazky	35
4.1.5	Vlastní kapitál	36
4.1.6	Časové rozlišení	36
4.2	Případová studie na praktické využití metod kreativního účetnictví.....	37
4.2.1	Vybrané účetní případy	39
4.2.2	Varianta A – minimalizace výsledku hospodaření.....	44
4.2.3	Varianta B – maximalizace výsledku hospodaření	47
4.2.4	Komparace VZZ varianty A a B	51
4.2.5	Finanční analýza.....	53
4.3	Výsledky a diskuse	57
5	Závěr	58
6	Seznam použitých literárních zdrojů.....	60
7	Seznam internetových zdrojů	61
8	Seznam použitých zákonů.....	63
9	Seznam použitých zkratk	64

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Důvody vedoucí k praktikování kreativního účetnictví	14
Obrázek 2 - Trojúhelník podvodu	17
Obrázek 3 - Diamant podvodu	19
Obrázek 4 - Metody kreativního účetnictví.....	21
Obrázek 5 - Stupně praktikování kreativního účetnictví a jejich možné postihy.....	27

Seznam grafů

Graf 1 - Výšečové rozložení důvodů ke spáchání podvodu.....	18
Graf 2 - Income smoothing společnosti ABC	25
Graf 3 - Big bath společnosti XYZ	26
Graf 4 - Komparace rozdílů vstupních hodnot pro tvorbu finanční analýzy	54
Graf 5 - Komparace výsledných hodnot ukazatelů rentability.....	56

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Komparace rovnoměrného a zrychleného způsobu odepisování.....	31
Tabulka 2 - Komparace metod oceňování zásob	33
Tabulka 3 Vliv krátkodobého úvěru na likviditu společnosti	35
Tabulka 4 - Účetní deník Varianty A	44
Tabulka 5 – Vstupní hodnoty pro tvorbu VZZ – Varianta A.....	46
Tabulka 6 - Účetní deník varianty B	47
Tabulka 7 - Vstupní hodnoty pro tvorbu VZZ – varianta B.....	50
Tabulka 8 - Komparace VZZ	51
Tabulka 9 - Vstupní hodnoty pro tvorbu finanční analýzy	53

Seznam použitých rovnic

Rovnice 1 - rentabilita vlastního kapitálu	54
Rovnice 2 - rentabilita aktiv	55
Rovnice 3 - rentabilita tržeb	55

Seznam použitých zkratk

Soupis a definování zkratk (vyskytuje-li se jich v textu velké množství)

1 Úvod

Základním principem účetnictví je věrné a poctivé vypodobnění o hospodaření a finanční situaci existující účetní jednotky. Finanční účetnictví odvádí důležitou úlohu v sestavování účetních výkazů, které na rozdíl od účetnictví manažerského, slouží zejména externím uživatelům. Státní a bankovní instituce, potencionální investoři, obchodní partneři, věřitelé, finanční analytici, ale také široká populace považují finanční výkonnost i zdraví podniku za velmi zásadní, neboť mnohá ekonomická rozhodnutí těchto vnějších uživatelů jsou přímo závislá na finanční situaci dané společnosti.

Ve snaze prezentovat se v co nejlepších číslech pak vedoucí pracovníci usilují o zkreslení účetních výkazů tak, aby vykázané údaje o finanční situaci na externí uživatele působily zdánlivě příznivým dojmem. Invence aktérů, již se kreativního účetnictví dopouští, tím způsobem porušují principiální zásady účetnictví a nezřídka se pohybují na hranici protiprávního jednání v rozporu se Zákonem o účetnictví.

Ačkoli je pojem kreativního účetnictví datován již do 70. let minulého století, až s počátkem nového milénia a globálními skandály společností, jako jsou Parlatam, WorldCom či Enron, začala vznikat literatura popisující praktiky machinací s účetními výkazy. Navzdory rapidně přibývajícimu počtu účetních podvodů a jejich čím dál větší sofistikovanosti však, dle mého názoru, stále chybí dostatečné množství odborných publikací na toto téma. Jedním z důvodů může být i fakt, že se autoři publikací obávají zneužití popsanych technik pro samotné praktikování kreativního účetnictví.

Úhrnným cílem této práce je vytvoření uceleného pohledu na problematiku kreativního účetnictví a seznámení s tímto rozsáhlým pojmem. Dále se práce bude zabývat technikami aplikace kreativního účetnictví v praxi; příčinami a následky jeho využívání a vymezením hranic mezi účetnictvím podvodným a kreativním účetnictvím akceptovaným zákonem.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je, na základě sběru informací, specifikovat pojem kreativní účetnictví a zásady věrného a pravdivého zobrazení účetnictví podle ČÚS a IFRS. Dále popsat metody praktikování kreativního účetnictví, analyzovat důvody k jeho praktikování i specifikovat profil pachatele, který se podvodného jednání nejčastěji dopouští. Vlastní práce je zaměřena na specifikaci konkrétních technik využití kreativního účetnictví, praktickou aplikaci popsaných metod kreativního účetnictví v návaznosti z hlediska minimalizace a maximalizace výsledku hospodaření, sestavení a komparaci Výkazu zisků a ztrát a následné zpracování finanční analýzy pomocí základních ukazatelů.

2.2 Metodika

Po prostudování sekundárních odborných zdrojů bude provedena analýza základních pojmů, jež se vztahují k problematice kreativního účetnictví a k machinacím s účetními výkazy. Následně budou identifikovány nejčastější podoby kreativního účetnictví v praxi a motivace, která společnosti k tomuto podvodnému jednání vede. V neposlední řadě budou specifikovány dopady kreativního účetnictví na správnost účetních výkazů a vybraných ekonomických ukazatelů.

Praktická část práce bude zaměřena na analýzu oblastí v účetnictví, ve kterých se podvodné jednání nejčastěji vyskytuje. Na příkladu účetní jednotky bude vytvořena případová studie, ve které budou vybrané účetní případy evidovány do účetního deníku z pohledu minimalizace a maximalizace výsledku hospodaření. Výsledky obou variant budou následně komparovány ve Výkazu zisků a ztrát. Závěrem případové studie bude základní finanční analýza s ekonomickými ukazateli rentability, díky kterým bude zjištěno, jaké míry rentability společnost dosahuje s využitím technik kreativního účetnictví.

3 Teoretická východiska

3.1 Pojem kreativní účetnictví

Pojem kreativní účetnictví tvoří tvůrčí činnosti, které umožňují dosáhnout nových a originálních způsobů řešení určitého problému. Volkánová (2014) popisuje kreativitu pomocí následující definice: „*Tvořivost je generování nových, neobvyklých, ale přijatelných užitečných myšlenek, řešení a nápadů.*“

Adjektivum „kreativní“ je v českém jazyce vnímáno jako pozitivní přívlastek, avšak v případě kreativního účetnictví je tato domněnka velmi zavádějící. V účetní literatuře je pojem spojován se zneužíváním a falšováním účetních výkazů. V tomto kontextu tak kreativní účetnictví získává ironický nádech a tvořivost je vnímána veskrze negativně jakožto vykonávání nekalé činnosti.

Navzdory existující literatuře na toto téma, jež začala vznikat již během 90. let 20. století, stále chybí dostatečné množství hodnotných zdrojů pojednávajících o kreativním účetnictví. Stejně tak neexistuje jednotná shoda v odborné definici tohoto pojmu a názory samotných autorů se liší.

Jedna z vůbec prvních zmínek o kreativním účetnictví pochází od Iana Griffithse (1987), který k pojmu uvádí následující: „*Všechny společnosti upravují svůj zisk. Veškeré publikované účty jsou podloženy upravenými knihami. Čísla, kterými jsou investoři otravováni dvakrát do roka, byla kompletně upravena jakožto obrana před vinou. Je to největší podvod od Trojského koně. Avšak, popravdě řečeno, je to dobře provedený podvod. Je to zcela legitimní. Je to kreativní účetnictví.*“

3.2 Příčiny praktikování kreativního účetnictví

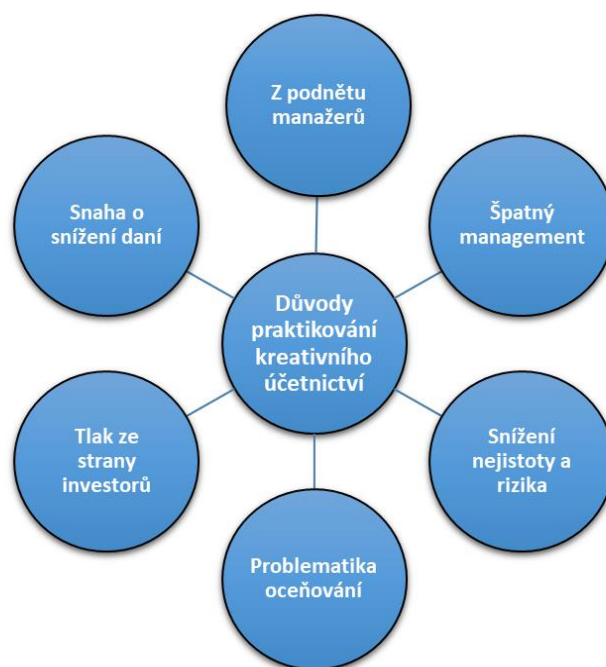
Hlavní podněty pro konání podvodného účetnictví je možné definovat na základě rozdílných zájmů majitelů korporací, vrcholového managementu, investorů (jak současných, tak potenciálních), či samotných zaměstnanců. Nátlak pak účastníky může dovést k pochopitelnému, avšak neméně neetickému podvodnému jednání.

Všeobecný konsensus za hlavní příčiny kolapsu považuje Kovanicová (2002):

- příliš velká zainteresovanost vrcholového managementu na finančních výsledcích společnosti
- nedůsledné vymáhání elementárních zásad řízení a správy podniku,
- neúměrně vysoká kladná očekávání kapitálového trhu,
- nedostatek respektu k všeobecným etickým tezím

Následující diagram na obrázku č. 1 znázorňuje konkrétní vlivy podněcující účastníky ke kreativnímu účetnictví. V praxi nemusí jít o působení pouze jednoho vlivu, ale často také dochází ke kombinaci několika rozdílných vlivů. Na obrázku níže jsou graficky zobrazeny důvody směřující k aplikování kreativního účetnictví

Obrázek 1 - Důvody vedoucí k praktikování kreativního účetnictví

Zdroj: vlastní zpracování dle Krupová (2001)

Z podnětu manažerů

Za časté pachatele kreativního účetnictví jsou považováni manažeři, jejichž primární snahou bývá maximalizace výše vykázaného zisku podniku, kterého ve skutečnosti dosaženo nebylo. Důvodem pro ně může být motivace individuálních vedlejších výhod, nadstandardních provizí, počet podřízených zaměstnanců, ale také výše prostředků, se kterými je manažerům umožněno samostatně nakládat. (Kovanicová, 2002)

Snaha o dosažení co nejvyššího zisku však nemusí být jediný důvod, proč se manažeři ke kreativnímu účetnictví uchylují. Podle moderních teorií firmy může být maximalizace užitečnosti manažerů pro podnik dalším důvodem. (Krupová, 2001)

Manažer se tedy svým chováním může přímo snažit maximalizovat zisk, anebo může usilovat o uskutečnění „velké lázně“ (v aj. big bath). Jedná se o metodu založenou na co největším kladném meziročním vývoji finančního hospodaření firmy. Manažer se tak, pomocí velké lázně, bezprostředně snaží prohloubit ztrátu, se kterou podnik hospodaří. Koná tak v domněnce, že v příštím období dojde k příznivému vývoji situace a on bude dosahovat manažerských bonusů na základě markantního vylepšení hospodářského výsledku.

Chování manažerů mohou dále ovlivňovat některé vnější faktory, zde se může jednat například o fiskální a cenovou politiku státu, či problematiku zdanění, které jsou určovány státní politikou. Z daného důvodu je patrné, proč změny politiky státu působí mnohem více na velké firmy v porovnání s malými. (Krupová, 2001)

Užívání kreativního účetnictví může být v případě nekompetentního managementu jednou z cest k oddálení blížícího se úpadku společnosti.

Snížení nejistoty a rizika

Každé podnikání s sebou přináší určitou míru nejistoty a rizika. Vnější vlivy, jako jsou například pohyby devizových kurzů, narůstající míra inflace či podstatné změny úrokových měr, mohou způsobit, že se společnost začne pohybovat v rizikovém a nejistém prostředí.

Krupová (2001) klasifikuje tyto tzv. podnikatelská rizika následovně:

- **provozní riziko** – havárie na strojích, stávky
- **tržní riziko** – nízký odbyt, změny devizových kurzů a cen, konkurence

- **inovační riziko** – zavádění nových výrobků a procesů výroby
- **finanční riziko** – insolvence, změny úrokových a daňových sazeb

Problematika oceňování

Mnoho autorů odborných publikací se shoduje, že hlavním podnětem k aplikaci kreativního účetnictví je problematika oceňování. Ve většině zemí je oceňování prováděno prostřednictvím historických cen, jež má v tržní ekonomice závažné nedostatky. Jednou z technik praktikování kreativního účetnictví je i tzv. mimobilanční financování, kdy oceňovaná aktiva jsou vlivem inflace podhodnocena vůči jejich skutečné tržní ceně. Tvůrci finančních výkazů je pak „oprávněn“ neuvádět některé závazky společnosti, čím se dopouští jejího mimobilančního financování. (Krupová, 2001)

Tlak investorů

Nepřímoou příčinou praktikování kreativního účetnictví mohou být stávající i potenciální investoři podniku. Snaha o získání, případně udržení, dalšího kapitálu je pro některé společnosti mnohdy velmi zásadní. Investoři, preferující stabilní růst a vysoké zisky, vedou manažery ke snaze představit svou společnost v co nejlepším světle.

Snaha o snížení daňové povinnosti

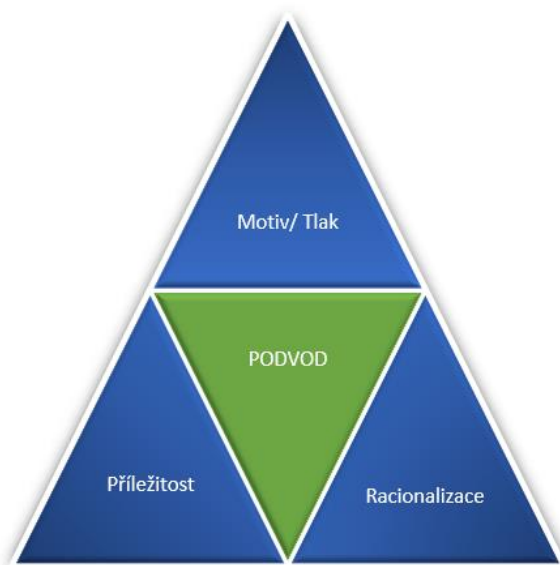
V zemích, kde finanční účetnictví je spjato s účetnictvím daňovým, se rovněž podniky častěji uchylují ke kreativnímu účetnictví. Důvodem je daňový únik pramenící z úmyslného snižování dosaženého zisku, jež tvoří základ při výpočtu daně z příjmů.

3.2.1 Cresseyho trojúhelník podvodu

Teorie trojúhelníku podvodu se poprvé objevila v 50. letech dvacátého století v publikaci Dr. Donalda R. Cresseyho, amerického penologa a kriminalisty. V publikaci charakterizuje tři elementární prvky uvedené v obrázku č. 2, které potenciální pachatele přivádějí k uskutečnění podvodu. Teorie, jinak známá také pod pojmem „fraud triangle“, stanovuje, že k podvodnému jednání dochází, pokud současně dojde ke vzniku MOTIVU/TLAKU, PŘÍLEŽITOSTI spáchat podvod a RACIONALIZACE. Za předpokladu, že jsou všechny tyto podmínky splněny, vzniká dle Dr. Cresseyho ideální příležitost ke spáchání podvodu. (Singleton a kol., 2006).

Na obrázku níže jsou graficky znázorněny jednotlivé předpoklady vedoucí ke spáchání podvodu.

Obrázek 2 - Trojúhelník podvodu

Zdroj: vlastní zpracování dle www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2016-cz.pdf

Motiv / Tlak

Tlak je nejčastěji charakterizován jako určitý druh finanční nouze, do které se pachatel může dostat svým nákladným životním stylem, nákupem luxusního zboží či závislostí na drogách. V dalších případech může tlak nastat také příčinou nereálných výkonnostních cílů, které jsou nastaveny manažery, vnějším okolím i samotnými zaměstnanci.

Příležitost ke spáchání podvodu

Neméně důležitým prvkem ke spáchání podvodu je příležitost, za jejíž vznik jsou považovány zejména interní kontroly společnosti. Nedostatečný kontrolní systém nebo jeho úplná absence poskytují skvělé prostředí pro vznik kriminální činnosti. Pokud je navíc příležitost spojená s motivací, potenciál pro vznik podvodu se zvyšuje. (Singleton a kol., 2006)

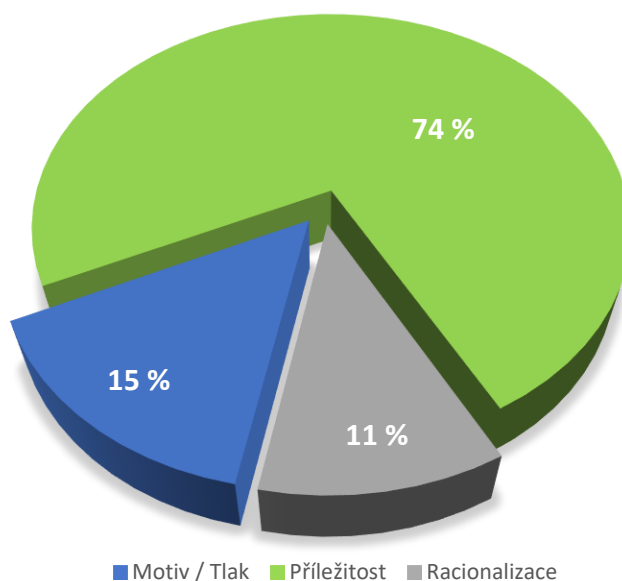
Další situace vytvářející prostředí pro vznik příležitosti jsou následující: [1]

- omezená kapacita detekce možných podvodů spočívající v malém počtu vyšetřovacích týmů s nedostatečnými znalostmi a dovednostmi
- reaktivní, popřípadě proaktivní stanovisko
- firemní politika, špatný příklad managementu, míra tolerance k podvodům
- zneužití důvěry

Racionalizace

Pachatel podvodu si musí své jednání rozumově ospravedlnit a zdůvodnit si ho. Toto chování je označováno jako racionalizace, tj. schopnost jednotlivce obhájit své chování za přijatelné či dokonce správné. Dalším aspektem racionalizace je vyvození závěru, zda zisk, který má být realizován podvodnou činností, převažuje nad možností odhalení kontrolními systémy a vyplatí se tak risk podstoupit. Rozumové zdůvodnění může souviset např. s nízkou mzdou, nespokojeností s managementem nebo firemní politikou. [2] V grafu č. 1 jsou ve výsečích znázorněny důvody ke spáchání podvodu. Podle celosvětového průzkumu, který v roce 2016 provedla společnost PricewaterhouseCoopers, tvoří více než 2/3 příčin spáchání podvodu atribut příležitosti. Jako nejméně podstatný byl označen faktor racionalizace (11 %), jež o pouhé čtyři procentní body předčil prvek motiv / tlak.

Graf 1 - Výsečové rozložení důvodů ke spáchání podvodu

Zdroj: vlastní zpracování dle www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2016-cz.pdf

3.2.2 Prolomení Cresseyho trojúhelníku

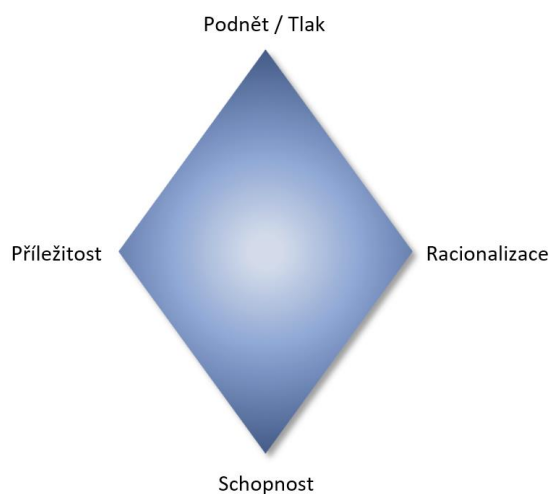
Klíčem k zamezení podvodnému jednání je takzvané prolomení Cresseyho trojúhelníku. Organizace zde odstraňuje jeden z prvků trojúhelníku podvodu, aby snížila pravděpodobnost vzniku nekalých praktik. Jako nejúčinnější cesta k prolomení trojúhelníku se jeví vylepšení interního systému kontrol, čímž dochází k odstranění faktoru příležitosti. (Cendrowski, Martin, Petro, 2006).

3.2.3 Diamant podvodu

Vzhledem k tomu, že trojúhelník podvodu byl navržen z pohledu pachatele, může vedení společnosti ovlivnit pouze jeden jeho prvek, a sice příležitost. Jako variace na „fraud triangle“ byla D. Wolfem a D. Hermanson v roce 2004 představena teorie diamantu, jinak známá také jako „fraud diamond theory“. Tito autoři trojúhelník vylepšili začleněním čtvrtého prvku, kterým je SCHOPNOST jednotlivce dopustit se trestného činu. Teorie dále sděluje, že vznik podvodu kromě vlivu motivu, příležitosti a racionalizace ovlivňují také osobnostní rysy a individuální schopnosti pachatele. Dalším nepatrným vylepšením trojúhelníku bylo přejmenování prvku „motiv“ na PODNĚT. Dle názoru autorů k podvodu pravděpodobně dojde za podmínky, že pachatel bude disponovat schopnostmi, rozumovým zdůvodněním, příležitostmi a podnětem podvod vykonat. [2]

Na obrázku č. 3 jsou graficky znázorněny čtyři základní atributy diamantu podvodu, a to příležitost, podnět/tlak, racionalizace a schopnost.

Obrázek 3 - Diamant podvodu

Zdroj: vlastní zpracování dle Wolfe, Hermanson (2004)

Autoři teorie diamantu říkají, že pachatel musí splňovat následující charakteristiku: [3]

- plnit v organizaci funkci, která mu buď umožňuje vytvářet příležitosti k podvodům a/nebo využívat příležitosti, které jsou ostatním zaměstnancům nepřístupné
- být dostatečně inteligentní, aby pochopil slabiny interního kontrolního systému a využil své funkce k vlastnímu profitu
- mít vysoké ego a velkou sebejistotu, že jeho jednání nebude odhaleno, nebo se z něj, v případě odhalení, bude umět vymluvit
- dokázat donutit ostatní, aby se dopustili podvodu nebo jeho maskování
- umět systematicky a efektivně lhát
- být velmi odolný vůči stresu

3.3 Obecná charakteristika pachatele podvodu

V roce 2020 byla společností ACFE publikována globální studie hospodářské kriminality, která se mj. zabývala i charakteristikou pachatele účetních a dalších podvodů.

Dle této studie je profil pachatele podvodu následující: [5]

- v 72 % je pachatelem muž
- 64 % pachatelů má vysokoškolské vzdělání
- 14 % pachatelů se pohybuje ve sféře účetnictví
- největší věkové zastoupení mají pachatelé ve věku 36–45 let (36 %)

Pachatelem bývá ve více než 2/3 všech případů muž ve věku 36 – 45 let, přičemž nejčastěji působí na pozici řadového zaměstnance (40 % případů). Manažeři (s celkovým zastoupením 35 %) a statutární ředitelé (20 %) dohromady tvoří pachatele zhruba poloviny všech spáchaných podvodů. Pachatelem je většinou vysokoškolsky vzdělaný jedinec, není však výjimkou, že se podvodu dopustí i jedinec se středoškolským či nižším vzděláním. Udává se, že pachatel se ve většině případů dopustí podvodu po alespoň 1-5 letech působení v korporaci, kdy se mu podaří získat důvěru nadřízených a kontrolu v rozhodování nad interními procesy.

3.4 Metody kreativního účetnictví

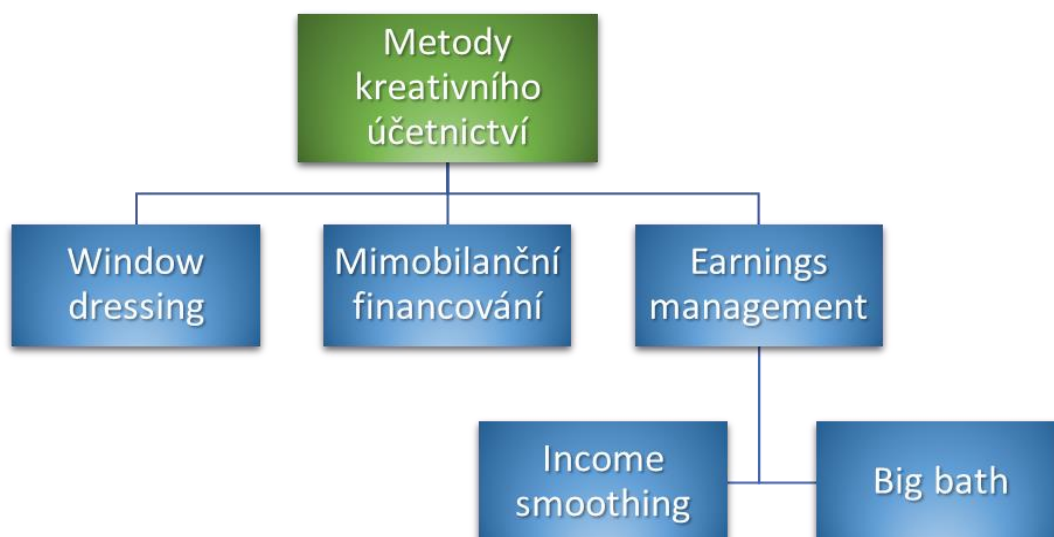
Metody kreativního účetnictví zahrnují kroky nebo činy, které slouží k účelové manipulaci účetními údaji.

Podle Kovanicové (2002) lze manipulaci s účetními výkazy dosáhnout následujícího:

- utajení finančních rizik (zejména zatajení platební neschopnosti),
- získání dalších úvěrů a půjček,
- vykazování takové výše ukazatelů, která je při finanční analýze podniku hodnocena kladně,
- eliminace důkladných kontrol strany dozorčích orgánů společnosti,
- udržení kladných obchodních vztahů se stávajícími partnery,
- zachování či posílení financování prostřednictvím kapitálového trhu.

V praxi je možné narazit na 5 nejčastějších metod kreativního účetnictví používaných ke zlepšování vykazovaných údajů společnosti. Množství technik kreativního účetnictví je přímo úměrné flexibilitě a benevolenci účetního systému. Obecně lze konstatovat, že IFRS (IAS) a US GAAP nabízejí větší prostor a flexibilitu pro vznik podvodného jednání než České účetní standardy. Mezi strategiemi kreativního účetnictví můžeme najít metody viditelné a snadno odhalitelné (např. tzv. window dressing), ale i takové, jejichž detekce je obtížná i pro vysoce kvalifikované auditory, např. tzv. „mimobilanční financování“. Na obrázku č. 4 jsou vyobrazeny metody kreativního účetnictví a jejich rozdělení.

Obrázek 4 - Metody kreativního účetnictví

Zdroj: vlastní zpracování

3.4.1 Window dressing

Ačkoli v českém jazyce nenalezneme doslovný termín pro tento pojem, volný překlad z originálu by mohl znít „úprava výkladní skříně“. Stejně jako u pojmu kreativního účetnictví se i zde definice pojmu window dressing různí. Všechny definice však bez rozdílu tuto metodu popisují jako manipulaci s údaji a čísly za účelem zlepšení účetních výkazů společnosti. Většina případů window dressingu vzniká nenápadnou, přesto účelnou a neetickou, manipulací, která je však poměrně dobře odhalitelná.

Institut certifikovaných účetních Anglie a Walesu (dále jen jako ICAEW) již v roce 1986 jako první charakterizoval metodu window dressing následující definicí:

„Window dressing je způsob vedení účetních transakcí, při němž účetní výkazy následně podávají klamavý či neprezentativní pohled na finanční hospodaření podniku.

(Angus, Donaghy, Laidler, 1996)

Drábková (2017) a Volkánová (2014) podoby techniky window dressing charakterizují následovně:

- prodej a zpětný nákup aktiv (mnohdy i bez jejich fyzického přemístění)
- přeceňování aktiv nad rámec účetní legislativy
- záměrné zaměňování krátkodobých aktiv a dluhů za dlouhodobé a naopak,
- zkreslené vykazování profitu společnosti,
- záměrné chybné vykazování majetku za aktiva, která podniku nepřinášejí žádný ekonomický prospěch,
- zaměňování oprav majetku za technické zhodnocení,
- záměrné zkreslování odhadované životnosti majetku,
- cílevědomé provádění změn přijatých účetních pravidel (např. bezdůvodné změny způsobu oceňování)
- půjčky, resp. výpůjčky, realizované přes konec účetního období,

- úmyslné nedodržování účetní zásady opatrnosti (např. nesnižování hodnoty aktiv či nevytváření zákonných rezerv),
- zkreslené ocenění aktiv již v době jejich pořízení nebo následného vykazování,
- záměrně prováděné změny v přijatých účetních pravidlech, např. změny oceňovacích technik,
- vystavování fiktivních faktur v řádech milionů peněžních jednotek,
- cílevědomé chybování v účetnictví a v účetních výkazech,
- falešné dodávky zboží,
- nedodržování pravidel časového rozlišení,
- úmyslně nesprávná alokace nákladů,
- nerespektování metodických složek účetnictví (účetní předpis na dokladu nevstoupí shodně do účetních knih).

3.4.2 Mimobilanční financování

Mimobilanční financování, známe také jako off-balance financing, je praktikou, jež v praxi bývá velmi obtížně detekovatelná, neboť jejím cílem je, jak již samotný název napovídá, neuvádět některé položky financování v rozvaze. Jsou přitom však dodrženy účetní zásady a právní legislativa upravující účetnictví. (Kovanicová, 2005)

Jinými slovy jde o nalezení takového způsobu financování, který se neobjeví v závazcích společnosti a neovlivní tak její ukazatele zadluženosti. Odhalení této praktiky je podmíněno vysokou kvalifikací auditorů a početným množstvím jejich zkušeností.

Definice mimobalančního financování dle ICAEW říká:

„Takový způsob financování nebo reřfinancování podnikových aktivit, které se při dodržení zákonných požadavků a existujících účetních zásad nemusí objevit v jeho rozvaze.“

Přiměřená míra zadlužení se uvádí jako prospěšná, pakliže podnik dodržuje zlaté bilanční pravidlo vyrovnání rizika, které uvádí, že výše zdrojů interního financování by měla být větší, v krajním případě stejná, jako zdrojů externího financování. Zadluženost za těchto podmínek

působí tzv. pákovým efektem, kdy je pro účely financování investice použito malé množství vlastního kapitálu doplněné o podstatně větší množství kapitálu cizího. I přesto se společnosti k mimobilančnímu financování uchylují, neboť financování z cizích zdrojů není vždy pro podnik žádoucí, a to hlavně tehdy, pokouší-li se získat nové investory či žádá-li bankovní instituci o poskytnutí finančního úvěru.

Volčánová (2014) jako hlavní techniky mimobilančního financování klasifikuje:

- zaměňování finančního (kapitálového) leasingu za operativní,
- nekonsolidace kvazi dceřiných společností, kterých je využívání ke zlepšení finanční situace podniku
- půjčky (obvykle směnitelné s pevným úrokem) definované jako vlastní kapitál, (Drábková, 2017)
- garantované půjčky považované za tržby,
- účetně zachycený prodej pohledávek nebo faktoringu v závislosti na riziku, které plyne z nesplacení pohledávek, (Krupová, 2001)
- účetní zachycení prodeje pohledávek nebo faktoringu v závislosti na riziku vyplývajícím z nesplacení pohledávek (nevykazování závazků vyplývajících z nesplacení pohledávky).

3.4.3 Earnings management

Dalším pojmem úzce souvisejícím s kreativním účetnictvím je pojem earnings management, tzv. řízení zisků. Nejedná se však přímo o metodu kreativního účetnictví, nýbrž o podnět dopouštět se ho. Projevuje se cíleným zasahováním vedení společnosti do účetních výkazů a finančních procesů tak, aby byl konečný zisk vyhlazen a pozitivně zapůsobil na potenciální investory korporace či jiné externí uživatele.

Mulford a Comiskey (2002, s. 59) ve své publikaci pojem earnings management definují takto:

„Řízení příjmů je aktivní manipulace s účetními výkazy za účelem vytvoření pozměněného obrazu o finanční výkonnosti podniku.“

Mezi dvě nejpoužívanější praktiky earnings managementu patří:

- Income smoothing, tzv. „uhlazování příjmů“

- Big bath, tzv. „velká lázeň“

Income smoothing

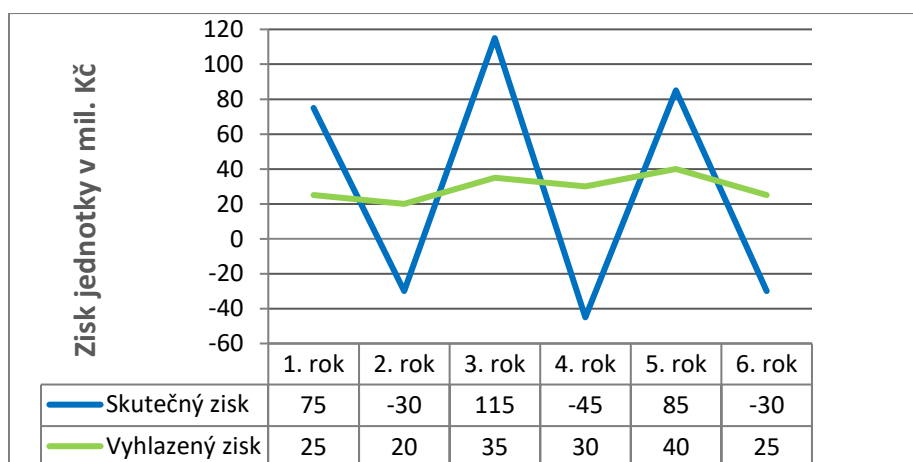
První formou earnings managementu je tzv. uhlazování příjmů, jehož hlavním úkolem je minimalizovat fluktuaci mezi horními a dolními hranicemi zisků na běžné časové ose. Snahou praktiky je pak cílené snižování a zadržování zisků v profitabilních letech a jejich následné využívání pozdrženého zisku v letech ztrátových. Na rozdíl od praktiky big bath je metoda income smoothing aplikovatelná zejména v delším časovém horizontu. (Volkánová, 2014).

Důvodů pro použití metody uhlazování příjmů je možno naleznout několik: [4]

- snížení daňového zatížení v zemích s progresivním daňovým systémem
- snaha přilákat investory na stabilní tok příjmů
- navyšování hodnoty akcií společnosti
- strategické řízení společnosti (např. prostřednictvím zvyšování manažerských odměn)
- zvýšení státní subvence

Následující graf č. 2 graficky znázorňuje aplikaci „income smoothing“ u společnosti ABC. Z grafu je patrné umělé navyšování zisku v obdobích ztrátových a naopak snižování zisku v období ziskových.

Graf 2 - Income smoothing společnosti ABC

Zdroj: vlastní zpracování

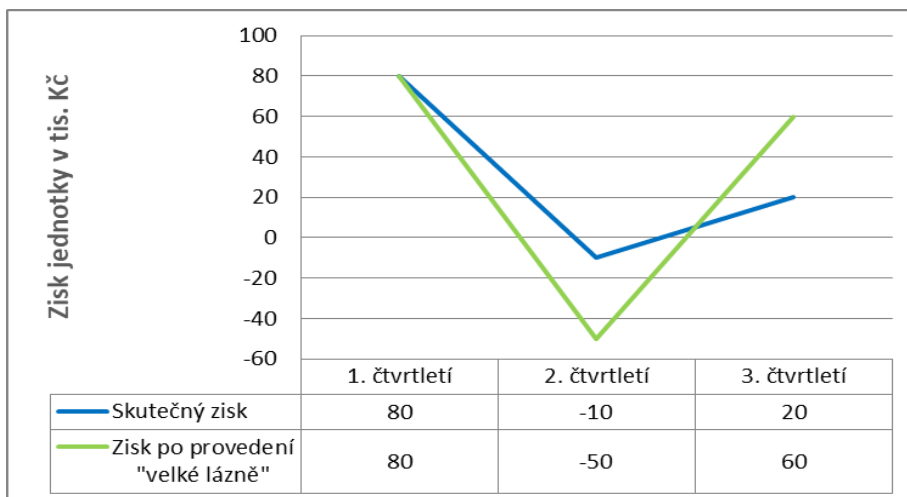
Big bath

Metoda big bath, do češtiny překládaná jako „velká lázeň“, platí za protiklad předchozí praktiky income smoothing. Na rozdíl od vyhlazování zisků je tato praktika používána jednorázově v jednotlivých účetních obdobích, nikoli v delším časovém horizontu. Velká lázeň spočívá v záměrném prohlubování ztráty společnosti v jejím běžném účetním období a následném pronikavém vykázání zisku v období nadcházejícím.

Společnost tak může činit v souvislosti se zahájením risk managementu nebo s přímou změnou managementu, kdy se nový manažer již nerentabilní korporace snaží ještě více prodělek prohloubit. Jedná tak v přesvědčení, že v následujícím účetním období bude vývoj situace příhodnější, společnosti se podaří dosáhnout vysokého zisku (případně nižší ztráty), a manažer tak bude moci čerpat benefity, jež pramení z významného zlepšení ekonomické situace podniku (např. vysoké manažerské bonusy; ale také upevnění firemního postavení v korporaci, která by bez jeho zásahu byla nadále ztrátová). (Naser, 1993)

Graf č. 3 graficky znázorňuje aplikaci metody „big bath“ společnosti XYZ. Z grafu je patrné prohloubení ztráty ve 2. čtvrtletí a následné umělé navýšení zisku ve čtvrtletí 3. tak, aby byl rozdíl mezi kvartály co nejpronikavější.

Graf 3 - Big bath společnosti XYZ

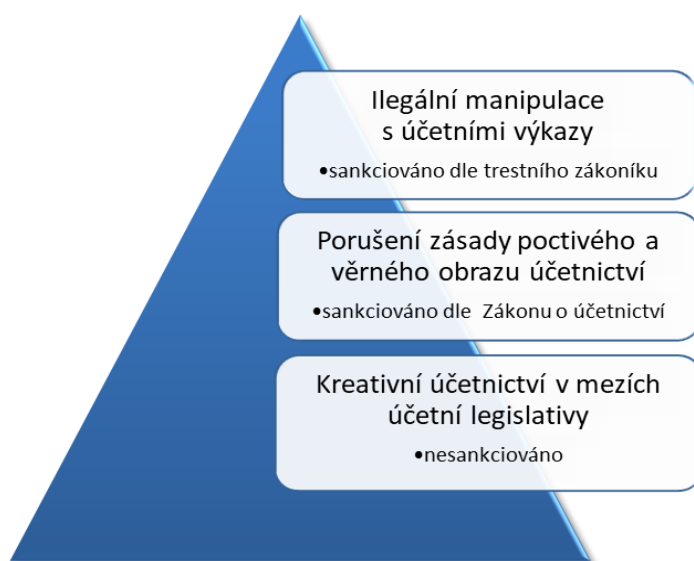
Zdroj: vlastní zpracování

3.5 Prevence a boj proti kreativnímu účetnictví

3.5.1 Stupně machinací s účetními výkazy

Kapitolu, zabývající se prevencí a bojem proti kreativnímu účetnictví, je vhodné rozdělit do tří úseků. Prvním úsekem je využívání kreativního účetnictví v rámci mezí české účetní legislativy, druhá část se bude zabývat problematikou porušení poctivého a věrného obrazu účetnictví a třetí kapitole bude pojednávat o podvodném výkaznictví, tj. nelegální manipulace s účetními výkazy.

Obrázek 5 - Stupně praktikování kreativního účetnictví a jejich možné postihy

Zdroj: vlastní zpracování dle Drábková (2017)

Kreativní účetnictví v mezích účetní legislativy

V prvním stupni manipulace s účetnictví nedochází k porušování Českých účetních standard, vyhlášek Ministerstva financí ani Zákona o účetnictví. Kreativního účetnictví je zde využíváno díky flexibilitě právních předpisů, které dávají prostor pro manipulaci zejména rezervami či opravnými položkami. (Drábková, 2017)

Porušení zásady poctivého a věrného obrazu účetnictví

Druhým stupněm manipulace s účetními výkazy je narušení účetní zásady poctivého a věrného obrazu účetnictví. Tyto tzv. „účetní chyby“ již nejsou v souladu s českou účetní legislativou a jejich pachatel se jimi dopouští účetního přestupku, který jsou sankcionovatelný dle §37 až §37ab Zákona o účetnictví č. č. 563/1991 Sb.

Účetní jednotka, která není podnikatelem, se účetních přestupků dopouští v těchto případech:

- nevede účetnictví,
- účetnictví vede v rozporu se ZoÚ,
- nevyhotoví účetní závěrku nebo výroční zprávu,
- nesestaví účetní závěrku k předem stanovenému dni,
- vyhotovená účetní závěrka neobsahuje všechny zákonem uložené náležitosti,
- nemá-li ověřenou účetní závěrku či výroční zprávu (pakliže ji to ZoÚ ukládá),
- nezveřejní-li účetní závěrku nebo výroční zprávu,
- pokud neuschovává účetní záznamy po zákonem stanovenou lhůtu

V případech, kdy účetní jednotka zcela nevede účetnictví nebo nevyhotoví výroční zprávu nebo nesestaví účetní závěrku dle ZoÚ, je možné jednotce udělit pokutu ve výši až 6 % z celkové hodnoty jejích aktiv. U dalších, méně závažných přestupků, dosahuje sankce maximální výše 3 % hodnoty aktiv účetní jednotky.

Ilegální machinace s účetními výkazy

Třetí, nejzávažnější, stupeň kreativního účetnictví pojednává o podvodném finančním výkaznictví. Jedná se o trestnou činnost, kdy se účetní jednotky dopouštějí udávání nepravdivých informací, hrubě zkreslených údajů či falšování účetních dokladů. Takové činy jsou již sankcionovány dle § 254 Trestního zákoníku, dle kterého může soud pachatelům uložit až dvouletý trest odnětí svobody nebo úplný zákaz činnosti. Trestní zákoník upravuje také trestné činy v souvislosti s krácením daní, cla, pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení, příspěvků na státní politiku zaměstnanosti a dalších povinných plateb. Pachatel může za být za spáchání výše uvedených činů odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání šesti měsíců až tří let nebo může být potrestán zákazem činnosti.

3.5.2 Boj proti kreativnímu účetnictví

Otázka boje proti kreativnímu účetnictví je v dnešní době a společenské situaci velmi aktuálním tématem, u kterého je nutno si položit otázku, jakými prostředky je možné proti jeho výskytu bojovat.

Krupová (2001) uvádí postupy, jejichž aplikací je možné vzniku kreativního účetnictví zamezit:

- přijetí podrobnějších účetních předpisů,
- akceptování přísnějších standardů,
- vytvoření většího množství standardů cíleně zaměřených na problematické oblasti,
- zpřísnění nároků na zveřejňování,
- upřednostnění obsahu před formou.

V boji proti kreativnímu účetnictví by měl dále být kladen vyšší nárok na uživatele účetních výkazů, zejména pak auditorů, u kterých se předpokládá nejen perfektní znalost účetnictví, ale i zběhlost rozpoznat metody a formy kreativního účetnictví.

4 Vlastní práce

4.1 Oblasti výskytu kreativního účetnictví

Následující podkapitoly popisují oblasti účetnictví, ve kterých se podvodné praktiky nejčastěji vyskytují.

4.1.1 Dlouhodobý majetek

Dlouhodobý majetek naskýtá účetním jednotkám velké množství příležitostí k machinacím s účetními výkazy. Pro představu si uveďme několik příkladů operací, které se v souvislosti s dlouhodobým majetkem nejčastěji vyskytují.

Časově nesprávné zařazení odepisovaného dlouhodobého majetku do užívání

Daňové odpisy jsou vypočítávány na základě Zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. na rozdíl od odpisů účetních, které jsou stanoveny dle skutečného opotřebení majetku. Stane-li se, že účetní odpisy jsou vyšší než odpisy daňové, je základ pro výpočet daně z příjmů navýšen o tento rozdíl. V opačném případě je základ o tuto částku ponížen. V případě, kdy účetní jednotka chybně zařadí pořízený dlouhodobý majetek do nového účetního období na rozdíl od běžného, dojde ke zvýšení výsledku hospodaření v běžném roce v důsledku neuplatnění účetního odpisu v roce, kdy byl dlouhodobý majetek skutečně pořízen. V opačné situaci pak vlivem předčasného zařazení dlouhodobého majetku do užívání dochází ke snížení výsledku hospodaření, a tedy i snížení základu pro výpočet daně z příjmů.

Nezařazení nákladů na pořízení majetku do jeho pořizovací ceny

K praktice nezařazení nákladů na pořízení majetku do jeho pořizovací ceny dochází několika způsoby. První může být popsána na příkladu, kdy v lednu byla účetní jednotkou pořízena nová výrobní linka, která byla zařazena do užívání během měsíce březen. V době, která uplynula od pořízení výrobní linky a jejím uvedením do provozu však účetní jednotkou byly na lince provedeny úpravy, jež byly nezbytně nutné k uvedení výrobní linky do provozu. Tyto úpravy pak účetní jednotka chybně uplatnila jakožto jednorázový náklad. Tímto krokem tak dosáhla neoprávněného snížení základu pro výpočet daně z příjmů, neboť v případě správného zařazení by úpravy výrobní linky byly do nákladů promítnuty postupně ve formě pravidelných odpisů, nikoli ve formě jednorázového nákladu.

Způsob odepisování dle ZDP

Zvolená metoda odepisování dle ZDP, ať už jde o odpisy rovnoměrné nebo zrychlené, vytváří prostor pro optimalizaci základu daně, potažmo výši daňové povinnosti. Rozhodnutí pro rovnoměrný způsob odepisování dlouhodobého majetku vede k nízkému odpisu v prvním roce odepisování, neboť právě v prvním roce je odepisová sazba nejnižší. Při rozhodnutí odepisovat majetek rovnoměrně se pro výpočet odpisu v daném roce vychází ze vstupní ceny dle §31 ZDP.

Vyšší daňové odpisy v počátečních letech užívání majetku nabízí způsob zrychleného odepisování, a to konkrétně ve druhém roce odepisování, ve kterém je odepisovaná částka nejvyšší a po kterém se odpis snižuje až do uplynutí doby odepisování. Základem pro výpočet zrychleného odpisu v prvním roce je vstupní cena, v dalších letech pak zůstatková cena, počet dosavadních let odepisování a přiřazený koeficient dle § 32 ZDP.

Příklad: Rovnoměrné a zrychlené daňové odpisy osobního automobilu v ceně pořízení 1 500 000 Kč (2. odepisová skupina, 5 let)

Tabulka 1 - Komparace rovnoměrného a zrychleného způsobu odepisování

Rok	Rovnoměrné odepisování			Zrychlené odepisování		
	Roční odpis	Oprávky	Zůstatková cena	Roční odpis	Oprávky	Zůstatková cena
2020	165 000	165 000	1 335 000	300 000	300 000	1 200 000
2021	333 750	498 750	1 001 250	480 000	780 000	720 000
2022	333 750	832 500	667 500	360 000	1 140 000	360 000
2023	333 750	1 166 250	333 750	240 000	1 380 000	120 000
2024	333 750	1 500 000	0	120 000	1 500 000	0

Zdroj: vlastní zpracování

Rozhodnutí neuplatňovat daňové odpisy

Na rozdíl od účetních odpisů může účetní jednotka u daňových odpisů kdykoli odepisování přerušit na libovolně dlouhou dobu a rozhodne-li se pokračovat, je na své předchozí odepisování oprávněna navázat. Kromě účetních odpisů však tato strategie nelze uplatnit také např. u odpisů mimořádných nebo u odpisů dlouhodobého nehmotného majetku.

Pokud se účetní jednotka rozhodne neuplatňovat své daňové odpisy, vstupuje do základu pro výpočet daňové povinnosti, jakožto nedaňový náklad, celá částka za účetní odpisy; nikoli pouhý rozdíl mezi daňovými a účetními odpisy. Tento způsob vede ke zvýšení základu daně a následné daňové povinnosti, čehož společnost může využít v případě kdy se nezahrnutím daňových odpisů snaží vyhnout vykázání ztráty v běžném období.

Technické zhodnocení dlouhodobého majetku

Také technické zhodnocení dlouhodobého nehmotného majetku nese velký podíl na stanovení optimálního základu daně. Částka za technicky zhodnocovaný software málokdy přesáhne limit 60 000 Kč, který je stanoven pro účtování dlouhodobého nehmotného majetku. Technické zhodnocení pak bude zaúčtováno jako jednorázový náklad, nikoli jako dlouhodobý nehmotný majetek, jenž by byl následně postupně odepisován. Obdobně se postupuje i u dlouhodobého hmotného majetku, kde hranice pro zařazení do dlouhodobého majetku je stanovena částkou 40 000 Kč. U dlouhodobého hmotného majetku, na rozdíl od DNM, částka pro technické zhodnocení často převyšuje hranici 40 000 Kč, společnosti proto pak technické zhodnocení účelně rozčleňují do několika dílčích úseků tak, aby zhodnocení mohly vykázat jako jednorázový náklad.

4.1.2 Zásoby

Cirkulační a parkovací transakce

V souvislosti s kreativním účtováním zásob jsou zaznamenány dvě konkrétní metody, a sice cirkulační (kruhové) transakce a tzv. parkovací transakce. (Krupová, 2001) Technika cirkulačního účtování zásob zboží bývá nejčastěji využívána společnostmi, které usilují o maximalizaci výsledku hospodaření. Principem této metody je prodej zboží mezi několika společnostmi, a to vždy za stejnou cenu, což vede ke zlepšení VH zapojených společností. Druhá zmíněná metoda parkovací transakce spočívá v prodeji a následném zpětném odkupu zásob. Parkovacích transakcí pak využívají zejména společnosti, jež disponují množstvím neprodejných či hůře prodejných zásob. Ve snaze vyhnout se kontrolám tak zásoby na určitou dobu prodají jiné společnosti a v novém účetním období je posléze odkoupí zpět.

Metoda oceňování při úbytku zásob

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví IAS/IFRS i Americké všeobecně uznávané účetní principy US GAAP se shodují na čtyřech základních způsobech oceňování úbytku zásob, kterými jsou metoda FIFO, metoda LIFO, metoda váženého aritmetického průměru a metoda oceňování pevně danou cenou. Prostor pro kreativitu účetní jednotky spočívá ve změně směrnicemi stanovené oceňovací metody. Metoda FIFO vychází z ceny nejstarších zásob, která většinou bývá nižší než cena posledních nakoupených zásob. Společnost se tak s využitím této metody bude snažit maximalizovat svůj VH a výše vykázaných nákladů bude v porovnání s využitím ostatních metod nižší. Opačný efekt přináší metoda váženého aritmetického průměru, jež díky vyšší ceně posledního nákupu zásob ovlivní finální cenu vyskladňovaných zásob a společnost tak s jejím využitím minimalizuje svůj VH. Následující tabulka č. 2 komparuje pozitiva a negativa využití výše zmíněných oceňovacích metod.

Tabulka 2 - Komparace metod oceňování zásob

Metoda oceňování zásob	Pozitiva využití	Negativa využití
FIFO	<ul style="list-style-type: none">+ jednoduchost+ nižší náklady, které mají za následek maximalizaci VH+ předpokládaný tok nákladů koresponduje s běžným fyzickým tokem zásob+ pravděpodobnost, že vykázaná částka rozvahové položky zásob bude blíže jejich aktuální tržní hodnotě	<ul style="list-style-type: none">– vykázání vyššího VH (v případě snahy o jeho minimalizaci)– vyšší daňové zatížení– nadhodnocení zisku při vyšší inflaci
LIFO	<ul style="list-style-type: none">+ umožňuje jednoduchou a efektivní manipulaci+ odpovídá nákladům na neprodané zboží proti výnosům+ snadné snížení VH a následné daňové povinnosti+ při vysoké inflaci jde o nejvýhodnější metodu oceňování	<ul style="list-style-type: none">– v České republice zakázaná metoda– metoda hrubě podhodnocuje hodnotu zásob– nižší VH může nepříznivě ovlivnit potenciální investory a akcionáře
Vážený aritmetický průměr	<ul style="list-style-type: none">+ možnost manipulace prostřednictvím nákupů zásob ke konci účetního období	<ul style="list-style-type: none">– náklady na vyskladnění zásob neodpovídají přiřazeným výnosům

	+ narovnání cenové hladiny nakoupených zásob	– nesnadná využitelnost
Oceňování skutečnou cenou	+ poskytuje největší prostor pro snadné a efektivní využití kreativního účetnictví + nejspolehlivější metoda díky přesnému „párování“ výnosů a nákladů	– nevhodné pro společnosti s rozsáhlým sortimentem zásob kvůli složitosti přiřazení jednotlivých vstupních cen

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.3 Pohledávky

Vytváření opravných položek k pohledávkám po datu splatnosti je operace, jež je nezbytná pro naplnění zásady opatrnosti a věrného a poctivého obrazu účetnictví. Opravné položky slouží k dočasnému snížení hodnoty pohledávek, aby nedošlo k neoprávněnému zkreslení aktiv a následně i vlastního kapitálu. Dočasného snížení pohledávek se využívá za předpokladu úhrady pohledávky dlužníkem, tedy u pohledávek dobytých, u nichž je stále faktická pravděpodobnost, že budou uhrazeny. Opravné položky se tvoří výpočtem rozdílu mezi nominální hodnotou pohledávky a její současnou skutečnou hodnotou. Položky pak vznikají na základě vnitropodnikových směrnic a jsou daňově neúčinné dle § 25 Zákona o daních z příjmů. Z tohoto důvodu pak společnosti usilují o tvorbu zákonných položek podle Zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu č. 593/1992, který tvorbu i čerpání opravných položek k určitým druhům pohledávek umožňuje uznat jako daňově uznatelný náklad. Příkladem dopuštění se kreativního účetnictví tak může být pohledávka po splatnosti, u níž účetní jednotka porušila zásadu opatrnosti a věrného zobrazení účetnictví v důsledku skutečnosti, že k pohledávce nevytvořila opravnou položku a následně tak zkreslila finanční ukazatele společnosti. V případě nedobytných pohledávek po splatnosti, u nichž již neexistuje faktický předpoklad, že budou uhrazeny, se uplatňuje jednorázový účetní odpis, který však není daňově účinný. Výjimkou je daňově uznatelný odpis pohledávky, jenž může být uplatněn za předpokladu splnění podmínek dle § 24, odst. 2, písm. y) Zákona o daních z příjmů. V této situaci může jít ku příkladu o pohledávku, ke které nelze vytvořit opravné položku dle ZoR a od okamžiku její splatnosti uplynulo méně než 18 měsíců.

Rovněž z titulu nezohlednění kurzových rozdílů cizích měn, ve kterých jsou pohledávky evidovány, dochází ke zkreslení VH prostřednictvím nezaúčtovaného kurzového zisku nebo ztráty. Účty 663 – kurzový zisk a 563 – kurzová ztráta přímo ovlivňují VH,

potazmo částku odváděné daně z příjmů, proto je nezbytné, aby účetní jednotka kurzové rozdíly řádně evidovala. Pohledávka, jež vzniká v cizí měně, musí být dle zákona přepočtena do české měny, a to prostřednictvím kurzu vyhlášeného Českou národní bankou, který je platný v okamžiku vystavení dokladu účetní jednotkou. Ke dni sestavení účetní závěrky pak musí být přepočet na českou měnu proveden znovu, a to kurzem platným v daný okamžik.

4.1.4 Závazky

Jednou z metod, jak vylepšit likviditu společnosti, jsou půjčky na konci účetního období, kdy společnost před koncem období požádá o půjčku ať už společníky korporace nebo úvěrovou instituci, a to i s předpokladem dodatečných nákladů na úrok. Krátce po skončení účetního období pak účetní jednotka zapůjčené prostředky vrátí. Touto operací se účetní jednotce podaří efektivně zvýšit likviditu 2. stupně, tzv. pohotové likvidity, která je vyjadřována poměrem mezi oběžnými aktivy vyjma zásob a krátkodobými závazky a úvěry. Zkreslením tohoto ukazatele finanční analýzy je tak porušena zásada věrného a poctivého zobrazení účetnictví a může dojít k ovlivnění potenciálních investorů a akcionářů. Tabulka č. 3 zobrazuje modelovou situaci půjčky na konci účetního období a její vliv na pohotovou likviditu společnosti.

Tabulka 3 Vliv krátkodobého úvěru na likviditu společnosti

Zjednodušená rozvaha před půjčkou na konci období			
Aktiva		Pasiva	
Pokladna	25 000	Dlouhodobý úvěr	300 000
Bankovní účet	140 000		
Pohledávky	55 000		
Likvidita 2. stupně před půjčkou:			
$(25\ 000 + 140\ 000 + 55\ 000) / 300\ 000 = 73,3\ %$			
Zjednodušená rozvaha po půjčce na konci období			
Aktiva		Pasiva	
Pokladna	25 000	Dlouhodobý úvěr	300 000
Bankovní účet	240 000	Krátkodobý úvěr	100 000
Pohledávky	55 000		
Likvidita 2. stupně po půjčce:			
$(25\ 000 + 240\ 000 + 55\ 000) / 400\ 000 = 80\ %$			

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.5 Vlastní kapitál

V souvislosti s vlastním kapitálem má společnost svobodu rozhodovat o možnostech financování prostřednictvím jejích společníků. Dle § 162 Zákona o obchodních společnostech a družstvech může společnost na základě rezoluce valné hromady uložit svým společníkům tzv. příplatkovou povinnost za účelem překlenutí tíživé finanční situace. Jejich výši upravuje společenská smlouva a mj. určuje, k jakým podílům bude příplatek vázán. Popsaná forma financování je pak dále evidována jako vlastní zdroj mimo základní kapitál. V jiném případě se společníci místo příplatkové povinnosti mohou uchýlit k bezúročným, či nízkě úročeným finančním půjčkám korporaci.

4.1.6 Časové rozlišení

V důsledku nezohlednění časového rozlišení výnosů, nákladů, příjmu a výdajů dochází ke zkreslování hospodářského výsledku a následně i základu pro výpočet daně z příjmů PO. Dle odst. 6 Českého účetního standardu pro podnikatele č. 19 musí být náklady a výnosy evidovány pouze do období, se kterým věcně a časově souvisí. K těmto účelům se využívají účty 38 – Přechodné účty aktiv a pasiv, které případný nesoulad mezi výdaji a náklady nebo mezi příjmy a výnosy zachycují. Standard dále uděluje výjimku pro případy, kdy společnost účtuje o nevýznamných částkách, jejichž zanecháním ve výnosech nebo nákladech neovlivní účel časového rozlišení a účetní jednotka tímto rozhodnutím záměrně neovlivňuje úpravu VH. Další výjimkou, kdy účetní jednotka nemá povinnost časového rozlišení, je situace pravidelně se opakujících výdajů, popř. příjmů, které výrazným způsobem neovlivní věcnou a časovou souvislost nákladů a výnosů. Jako příklad časového nerozlišení z hlediska minimalizace VH je možno uvést dlouhodobou propagaci či nájemné, které jsou fakturovány na několik let dopředu, avšak účetní jednotka se rozhodne je v plné výši zaúčtovat do probíhajícího účetního období, čímž se dopustí ovlivnění výsledku hospodaření.

4.2 Případová studie na praktické využití metod kreativního účetnictví

Případová studie je rozdělena na dvě varianty účtování tak, aby bylo možné demonstrovat praktiky kreativního účetnictví s ohledem na rozhodnutí, zda se účetní jednotka rozhodla pro minimalizaci či maximalizaci svého hospodářského výsledku. Varianta A tedy představuje metody, které slouží k minimalizaci VH společnosti a jejích aktiv. Naproti tomu Varianta B slouží k zobrazení takových metod, které vedou k maximalizaci VH společnosti.

Společnost s ručením omezeným, kterou jsem si vybrala pro účely demonstrace vlivu využití metod kreativního účetnictví, se zabývá konstrukcí a výrobou automobilových komponentů, výrobou lehkých konstrukčních systémů a jejich následným prodejem. Podle § 1b ZoÚ č. 563/1991 Sb. je společnost klasifikovaná jako malá účetní jednotka, jež nemá povinnost auditu, neboť nenaplnuje žádnou z podmínek stanovujících povinnost auditu dle § 20 ZoÚ. Pro účely vedení podvojného účetnictví, daňové evidence i stanovení daňové povinnosti pak využívá služeb specializované daňové kanceláře. Vzhledem ke skutečnosti, že účetní jednotka doposud nezpracovala účetní závěrku pro rok 2020, bylo v následujících kapitolách pracováno s čísly odvozenými a zaokrouhlenými z veřejně dostupných účetních závěrek předešlých let. Vlastní kapitál společnosti tak činí 1 200 000 Kč, závazky společnosti tvoří 2 500 000 Kč a aktiva dosahují výše 6 300 000 Kč. V roce 2020 vykázala společnost kladný výsledek hospodaření v hodnotě 2 700 000 Kč. Její výnosy dosáhly výše 10 500 000 Kč, přičemž náklady vykazovaly přibližnou hodnotu 7 800 000 Kč.

Níže uvádím seznam syntetických účtů, na kterých budou demonstrovány jednotlivé techniky kreativního účetnictví.

Účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek

022 – Hmotné movité věci a jejich soubory

042 – Pořízení dlouhodobého hmotného majetku

082 – Oprávky k hmotným movitým věcem a jejich souborům

Účtová třída 1 – Zásoby

112 – Materiál na skladě

132 – Zboží na skladě a v prodejnách

Účtová třída 2 – Krátkodobý finanční majetek a finanční prostředky

221 – Bankovní účet

231 – Krátkodobé úvěry

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy

311 – Odběratelé

321 – Dodavatelé

381 – Náklady příštích období

391 – Opravná položka k pohledávkám

Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

461 – Dlouhodobé úvěry

Účtová třída 5 - Náklady

501 – Spotřeba materiálu

504 – Prodané zboží

518 – Ostatní služby

546 – Odpis pohledávky

548 – Ostatní provozní náklady

551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

558 – Tvorba a zúčtování zákonných položek v provozní činnosti

559 – Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti

562 – Úroky

563 – Kurzové ztráty

Účtová třída 6 – Výnosy

648 – Ostatní provozní výnosy

663 – Kurzové zisky

4.2.1 Vybrané účetní případy

1) Společnost v září zakoupila dlouhodobý majetek (automobil v ceně pořízení 1 500 000 tis. Kč) do účetní evidence společnosti. Varianta A popisuje řádné zařazení do užívání ve zdaňovacím období, varianta B demonstruje vliv opožděného zařazení do užívání.

- **varianta A** – účetní odpis ve výši 250 tis. Kč ($\frac{3}{12}$ výše ročního účetního odpisu) byl řádně zaúčtován do evidence na účtech 551/082. Daňový odpis činí dle pravidel zrychleného odepisování 300 tis. Kč. Rozdíl mezi účetním a daňovým odpisem musí být následně vykázán v přiznání k dani z příjmu PO, neboť přímo ovlivňuje základ daně. V tomto konkrétním případě se bude jednat o částku 50 tis. Kč, o kterou bude základ daně snížen.
- **varianta B** – majetek byl zařazen do užívání až v následující rok v lednu, účetní odpis ve výši 250 tis. Kč tedy nebyl zaúčtován do nákladů. Nesnížením hospodářského výsledku o tento náklad došlo k maximalizaci VH společnosti a vyšší daňové povinnosti než v případě varianty A.

2) Zakoupený automobil v ceně 1 500 tis. Kč byl pořízen prostřednictvím finančního úvěru se jednaným úrokem 8 % p. a. (80 tis. Kč). Vzhledem k tomu, že s pořízením nesouvisely další pořizovací náklady, společnost zaevidovala vstříkovací lis přímo na účet 022 – Hmotné movité věci a jejich soubory.

- **varianta A** – úroky ve výši 91 245 Kč byly řádně zaúčtovány jako samostatný náklad na účet 562 – Úroky, který bude mít za následek snížení VH společnosti. Úroky v tomto případě nenavýší pořizovací cenu DHM.
- **varianta B** – úroky ze sjednaného úvěru ve výši 121 660 Kč byly zaúčtovány k ceně pořízení DHM na účet 022 – Hmotné movité věci a jejich soubory a uhrazeny z bankovního účtu společnosti. Výše úroků ve formě samostatného nákladu se tak v tomto zdaňovacím období nepromítne do výsledku hospodaření.

3) Společnost na zakoupeném automobilu provedla vylepšení výkonu motoru v hodnotě 35 tis. Kč.

- **varianta A** – v souladu s interní účetní směrnicí zaúčtovala společnost částku 35 tis. Kč jako jednorázový náklad na účet 548 – Ostatní provozní náklady.

- **varianta B** – společnost zaúčtovala částku 35 tis. Kč za vylepšení výkonu motoru jako technické zhodnocení DHM na účet 022 – Hmotné movité věci a jejich soubory.
- 4) Společnost rozhoduje o metodě daňového odepisování (viz. Tabulka 1 – Komparace rovnoměrného a zrychleného způsobu odepisování; kapitola 4.1). O výši daňových odpisů nebude účtováno ani v jedné z variant, neboť jejich hodnota se promítne až v rozdílu mezi účetními a daňovými odpisy při výpočtu daně z příjmů PO.
- **varianta A** - o daňových odpisech nebude účtováno
 - **varianta B** – o daňových odpisech nebude účtováno
- 5) Účtování odpisu výrobní linky v pořizovací ceně 800 tis. Kč. Společnost stanovila reálnou dobu použitelnosti linky na 8 let, účetní odpis by tedy v tomto případě činil 80 tis. Kč ročně. Způsob daňového odepisování byl stanoven na rovnoměrné (druhá odpisová skupina s délkou odepisování 5 let). Výše odpisu v prvním roce odepisování činí 88 tis. Kč ($11 \% z 800\ 000 = 88\ 000\ Kč$)
- **varianta A** – dobu použitelnosti DHM stanovila účetní jednotka na 5 let, výše kalkulovaných účetních odpisů činí 160 tis. Kč ($800\ 000 : 5 = 160\ 000\ Kč$)
 - **varianta B** – doba použitelnosti byla účetní jednotkou prodloužena na 16 let, výše ročních účetních odpisů se bude rovnat částce 50 tis. Kč ($800\ 000 : 16 = 50\ 000\ Kč$)
- 6) Společnost účtuje o technickém zhodnocení výrobní linky ve výši 55 tis. Kč. Modernizace se týká přidání bezpečnostního čidla a implementace vzdáleného přístupu, díky němuž bude možné vzdáleně sledovat parametry nastavení výrobní linky.
- **varianta A** – modernizace linky byla záměrně rozdělena do dvou etap a vykázána jako oprava DHM. V tomto zdaňovacím období jednotka účtuje pouze o částce 40 tis. Kč za implementaci vzdáleného přístupu. Částka 40 tis. Kč bude vykázána do nákladů v běžném účetním období, o zbylé částce 15 tis. Kč za přidání bezpečnostního čidla bude společností účtováno až v dalším účetním období.

- **varianta B** – účetní jednotka správně účtuje o obou etapách technického zhodnocení v celkové výši 55 tis. Kč na účet 022 – Hmotné movité věci a jejich soubory.
- 7) Účtování o rozpuštění zákonné rezervy vytvořené k účelu oprav DHM dle § 7 ZoR zařazeného ve 2. odpisové skupině. Rezerva je rozpouštěna v druhém roce její existence.
- **varianta A** – o rozpuštění zákonné rezervy se v případě minimalizace VH neúčtuje.
 - **varianta B** – pro účely maximalizace výsledku hospodaření se společnost rozhodla o rozpuštění zákonné rezervy ve výši 200 tis. Kč.
- 8) Tvorba opravné položky pro neprodejně výrobky ve výši 50 % jejich hodnoty. Výše neprodejných zásob výrobků činí 300 tis. Kč.
- **varianta A** – společnost tvoří dle zásady opatrnosti opravnou položku v hodnotě 150 tis. Kč. Její zaúčtování probíhá na účtech 559 – Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti a 194 – Opravná položka k výrobkům
 - **varianta B** – v případě maximalizace VH není opravná položka vytvářena
- 9) Využití tzv. cirkulačních transakcí, které spočívá v prodeji a následném zpětném odkupu zásob společnosti.
- **varianta A** – metoda cirkulačních transakcí není společností k účelu minimalizace VH aplikována
 - **varianta B** – účetní jednotka účtuje o prodeji zásob v hodnotě 200 tis. Kč. Zásoby prodává společnosti XYZ za cenu 250 tis. Kč, za stejnou cenu v novém účetním období odkupuje modelová účetní jednotka zásoby zpět. Cirkulačních transakcí tak využívá ve snaze o maximalizaci VH.
- 10) Společnost rozhoduje o evidenci nedobytných pohledávek v hodnotě 300 tis. Kč.
- **varianta A** – účetní jednotka se rozhodla pro jednorázový odpis pohledávky na účet 546 – Odpis pohledávky.
 - **varianta B** – o odpisu pohledávky nebude z důvodu maximalizace VH evidováno.

11) Účtování o tvorbě zákonné opravné položky pro promlčenou, nevymahatelnou pohledávku v hodnotě 50 tis. Kč.

- **varianta A** – riziko neuhrazení promlčené pohledávky bylo stanoveno na 100 %. Účetní jednotka proto neoprávněně vytvořila opravnou položku ve výši 50 tis. Kč, o níž se rozhodla účtovat na účtech 558 - Tvorba a zúčtování zákonných položek v provozní činnosti a 391 - Opravná položka k pohledávkám
- **varianta B** - o tvorbě zákonné opravné položky nebylo z důvodu maximalizace VH účtováno.

12) Neoprávněné rozhodnutí o změně oceňovací metody zásob materiálu.

- **varianta A** – společnost se rozhodla k záměrné změně metody oceňování, a to z původně využívané metody FIFO na metodu váženého aritmetického průměru. Zvolená metoda má za výsledek snížení hodnoty zásob ve výši 45 tis. Kč ve prospěch zvýšení nákladů, jež budou evidovány jako přírůstek na účtu 501 – Spotřeba materiálu a budou mít za následek snížení VH.
- **varianta B** – účetní jednotka se rozhodla pro změnu metody oceňování. Ve snaze maximalizovat VH se rozhodla zaměnit oceňování pomocí skutečných cen za metodu FIFO, díky které bude moci minimalizovat své náklady a dosáhnout tak vyššího VH. Kalkulovaný rozdíl bude účetní jednotka evidovat ve prospěch účtu 648 – Ostatní provozní výnosy.

13) Krátkodobý úvěr na konci účetního období za účelem zlepšení pohotové likvidity společnosti.

- **varianta A** – o krátkodobém úvěru na konci účetního období nebude ve variantě A účtováno.
- **varianta B** – účetní jednotka účtuje o přijetí krátkodobého úvěru na bankovní účet ve výši 120 tis. Kč za účelem navýšení likvidity na účtu 231 – Krátkodobé úvěry a 221 – Bankovní účet. Na počátku následujícího účetního období budou vypůjčené finanční prostředky navraceny prostřednictvím opačného zápisu.

14) Účtování o časovém rozlišení přijaté faktury za nájemné, které je fakturované na 3 roky dopředu. Roční nájemné činí 120 tis. Kč.

- **varianta A** – účetní jednotka chybně účtuje plnou částku 360 tis. Kč za 3 roky ve snaze minimalizovat VH. Pro zaúčtování nevyužívá účtů sloužících

k časovému rozlišení, namísto toho účtuje na vrub nákladového účtu 518 – Ostatní služby a ve prospěch účtu 321 – Dodavatelé.

- **varianta B** – z hlediska maximalizace VH bude o nájemném účtováno s přihlédnutím na jeho věcnou a časovou příslušnost k aktuálnímu účetnímu období. Evidence přijaté faktury probíhá na účtech 381 – Náklady příštích období a 321 – Dodavatelé ve výši 120 tis. Kč.

15) Účtování o kurzových rozdílech pohledávek, jež jsou společností evidovány v cizí měně. Kurzové rozdíly jsou vypočteny přepočtem dle měnového kurzu vydaného v den účetní závěrky.

- **varianta A** – společnost, ve snaze o snížení VH, účtuje pouze o kurzové ztrátě ve výši 20 tis. Kč na účet 563 – Kurzové ztráty. Účtové zisky nebyly účetní jednotkou evidovány.
- **varianta B** – společnost účtuje pouze o kurzovém zisku v hodnotě 30 tis. Kč na účet 663 – Kurzové zisky, a to za účelem maximalizace VH. O kurzové ztrátě nebylo společností účtováno.

4.2.2 Varianta A – minimalizace výsledku hospodaření

Tabulka č. 4 zobrazuje zaúčtování vybraných účetních případů varianty A do účetního deníku.

Tabulka 4 - Účetní deník Varianty A

Číslo účetního případu	Druh dokladu	Datum	Účetní případ	Částka v Kč	Předkontace	
					MD	D
1	FAP	02.09.2020	Pořízení automobilu	1 500 000	042	461
	VÚD	02.12.2020	Zařazení automobilu do užívání	1 500 000	022	042
	VÚD	02.12.2020	Účetní odpis automobilu	250 000	551	082
2	VBÚ	03.12.2020	Úroky do doby zařazení do užívání	91 245	562	221
3	FAP	04.12.2020	Technické zhodnocení automobilu	35 000	548	321
4	VÚD	07.12.2020	Volba metody daňového odepisování - neúčtuje se	0	XXX	XXX
5	VÚD	08.12.2020	Roční účetní odpis výrobní linky (doba použitelnosti 5 let)	160 000	551	082

6	FAP	08.12.2020	Technické zhodnocení výrobní linky	40 000	518	321
7	XXX	XXX	Rozpuštění zákonné rezervy k účelu opravy - ve variantě A nebude účtováno	200 000	XXX	XXX
8	VÚD	14.12.2020	Opravná položka pro neprodejně produkty ve výši 50 % jejich hodnoty	150 000	559	194
9	XXX	XXX	Cirkulační transakce – u varianty A nebyly aplikovány	0	XXX	XXX
10	VÚD	23.12.2020	Jednorázový odpis nedobytné pohledávky	300 000	546	311
11	VÚD	28.12.2020	Zaúčtování zákonné OP pro promlčenou pohledávku	50 000	558	391
12	VÚD	28.12.2020	Vliv změny oceňovací metody - rozdíl mezi FIFO a metodou váženého aritmetického průměru	45 000	501	112
13	FAV	28.12.2020	Prodej 1 000 ks ochranných bočních lišt	1 000 000	311	604
14	VÚD	28.12.2020	Vyskladnění 1 000 ks ochranných bočních lišt	200 000	504	132
15	XXX	XXX	Krátkodobý úvěr na konci účetního období - v souvislosti s minimalizací VH nebude využit a nebude o něm účtováno	0	XXX	XXX

16	FAP	30.12.2020	Přijatá faktura za nájemné na 3 roky dopředu - časové nerozlišení nákladu	360 000	518	321
17	VÚD	31.12.2020	Kurzový rozdíl pohledávek - ztráta	20 000	563	311

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 5 zjednodušeně zobrazuje hodnoty z účetního deníku varianty A, které budou sloužit k sestavení Výkazu zisků a ztrát.

Tabulka 5 – Vstupní hodnoty pro tvorbu VZZ – Varianta A

Označení	Text	Účet	Částka varianta A
I.	Tržby za prodej výrobků a služeb		0
II.	Tržby za prodej zboží	604	1 000 000
A.	Výkonová spotřeba	501, 504, 518	45 000; 200 000; 400 000
B.	Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)		0
C.	Aktivace (-)		0
D.	Osobní náklady		0
E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti	551, 546, 558, 559	410 000; 300 000; 50 000; 150 000
III.	Ostatní provozní výnosy		0
F.	Ostatní provozní náklady	548	35 000
IV.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku – podíly		0
G.	Náklady vynaložené na prodané podíly		0
V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku		0
H.	Náklady související s ostatním dlouhodobým finančním majetkem		0

VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy		0
I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti		0
J.	Nákladové úroky a podobné náklady	562	91 245
VII.	Ostatní finanční výnosy		0
K.	Ostatní finanční náklady	563	20 000
		Kontrolní číslo	2 701 245

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.3 Varianta B – maximalizace výsledku hospodaření

Tabulka č. 6 zobrazuje zaúčtování vybraných účetních případů varianty A do účetního deníku.

Tabulka 6 - Účetní deník varianty B

Číslo účetního případu	Druh dokladu	Datum	Účetní případ	Částka v Kč	Předkontace	
					MD	D
1	FAP	02.09.2020	Pořízení automobilu	1 500 000	042	461
2	FAP	04.12.2020	Technické zhodnocení automobilu	35 000	548	321
3	VÚD	07.12.2020	Volba metody daňového odepisování - neúčtuje se	0	XXX	XXX
4	VÚD	08.12.2020	Roční účetní odpis výrobní linky (doba použitelnosti 5 let)	50 000	551	082

5	FAP	08.12.2020	1. etapa technického zhodnocení výrobní linky - implementace vzdáleného přístupu	40 000	022	321
	FAP	09.12.2020	2. etapa technického zhodnocení výrobní linky- implementace bezpečnostního čidla	15 000	022	321
6	VÚD	10.12.2020	Rozpuštění zákonné rezervy k účelu opravy - ve variantě A nebude účtováno	200 000	451	552
7	XXX	XXX	Opravná položka pro neprodejné produkty není v případě maximalizace VH vytvářena	0	XXX	XXX
8	FAV	11.12.2020	Cirkulační transakce -prodej zboží společnosti XYZ	250 000	311	604
	VÚD	11.12.2020	Cirkulační transakce - výdej zboží ze skladu	200 000	504	132
	FAP	05.01.2020	Cirkulační transakce - zpětný nákup zboží od společnosti XYZ	250 000	132	321
9	XXX	XXX	Jednorázový odpis nedobytné pohledávky není v případě maximalizace VH aplikován	0	XXX	XXX
10	XXX	XXX	O tvorbě zákonné OP pro promlčenou pohledávku nebude ve variantě B účtováno	0	XXX	XXX
11	VÚD	28.12.2020	Vliv změny oceňovací metody - rozdíl mezi FIFO a metodou váženého aritmetického průměru	45 000	112	648

12	FAV	28.12.2020	Prodej 1 000 ks ochranných bočních lišt	1 000 000	311	604
13	VÚD	28.12.2020	Vyskladnění 1 000 ks ochranných bočních lišt	200 000	504	132
14	VBÚ	28.12.2020	Přijetí krátkodobého úvěru na bankovní účet	120 000	221	231
15	FAP	30.12.2020	Přijatá faktura za nájemné na 3 roky dopředu - účtování 1/3 z celkové částky	120 000	518	321
			Náklady příštích období - nájemné	240 000	381	321
16	VÚD	31.12.2020	Kurzový rozdíl pohledávek - zisk	30 000	311	663
17	VÚD	03.01.2021	Zařazení automobilu do užívání	1 500 000	022	042
18	VBÚ	03.01.2021	Úroky do doby zařazení automobilu do užívání	121 660	022	221

Zdroj: vlastní zpracování

Zjednodušená tabulka č. 7 obsahuje hodnoty z účetního deníku varianty B, které budou sloužit k sestavení Výkazu zisků a ztrát.

Tabulka 7 - Vstupní hodnoty pro tvorbu VZZ – varianta B

Označení	Text	Účet	Částka varianta B
I.	Tržby za prodej výrobků a služeb		0
II.	Tržby za prodej zboží	604	1 000 000
A.	Výkonová spotřeba	504, 518	200 000; 200 000; 120 000
B.	Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)		0
C.	Aktivace (-)		0
D.	Osobní náklady		0
E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti	551, 552	50 000; -200 000
III.	Ostatní provozní výnosy	648	45 000
F.	Ostatní provozní náklady	548	35 000
IV.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku – podíly		0
G.	Náklady vynaložené na prodané podíly		0
V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku		0
H.	Náklady související s ostatním dlouhodobým finančním majetkem		0
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy		0
I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti		0
J.	Nákladové úroky a podobné náklady		0
VII.	Ostatní finanční výnosy	663	30 000
K.	Ostatní finanční náklady		0
		Kontrolní číslo	1 480 000

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.4 Komparace VZZ varianty A a B

Následující tabulka č. 8 představuje vyplněný výkaz zisku a ztrát, který byl upraven a zpracován k účelu komparace zkoumaných variant hospodaření. Modrou barvou jsou pak zvýrazněny ty položky, ve kterých se mezi variantami vyskytuje rozdíl v hodnotách.

Tabulka 8 - Komparace VZZ

Označení	Text	Číslo řádku	Varianta A v Kč	Varianta B v Kč
I.	Tržby za prodej výrobků a služeb	1	0	0
II.	Tržby za prodej zboží	2	1 000 000	1 000 000
A.	Výkonová spotřeba	3	645 000	520 000
	A.1. Náklady vynaložené na prodané zboží	4	200 000	400 000
	A.2. Spotřeba materiálu a energie	5	45 000	0
	A.3. Služby	6	400 000	120 000
*	Hrubý zisk nebo ztráta (ř. 1 + 2 - 3)	7	355 000	480 000
B.	Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	8	0	0
C.	Aktivace	9	0	0
D.	Osobní náklady	10	0	0
E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti	11	610 000	50 000
	E.1. Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	12	410 000	50 000
	E.2. Úpravy hodnot zásob	13	150 000	0
	E.3. Úpravy hodnot pohledávek	14	50 000	0
III.	Ostatní provozní výnosy	15	0	45 000
	III.1. Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	16	0	0

	III.2.	Tržby z prodaného materiálu	17	0	0
	III.3.	Jiné provozní výnosy	18	0	75 000
	Ostatní provozní náklady		19	335 000	- 165 000
F.	F.1.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	20	0	0
	F.2.	Zůstatková cena prodaného materiálu	21	0	0
	F.3.	Daně a poplatky	22	0	0
	F.4.	Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady PO	23	0	- 200 000
	F.5.	Jiné provozní náklady	24	335 000	35 000
*	Provozní výsledek hospodaření (ř. 7 - 8 - 9 - 10 - 11 + 15 - 19)		25	- 590 000	640 000
IV.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku – podíly		26	0	0
G.	Náklady vynaložené na prodané podíly		27	0	0
V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku		28	0	0
H.	Náklady související s ostatním dlouhodobým finančním majetkem		29	0	0
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy		30	0	0
I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti		31	0	0
J.	Nákladové úroky a podobné náklady		32	91 245	0
VII.	Ostatní finanční výnosy		33	0	30 000
K.	Ostatní finanční náklady		34	20 000	0
*	Finanční výsledek hospodaření (ř. 26 - 27 + 28 - 29 + 30 - 31 - 32 + 33 - 34)		35	- 111 245	30 000
**	Výsledek hospodaření před zdaněním (ř. 25 + 35)		36	- 701 245	670 000
L.	Daň z příjmů		37	0	127 300
**	Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)		38	- 701 245	542 700

M.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-)	39	0	0
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	40	- 701 245	542 700
*	Čistý obrat za účetní období (I. + II. + III. + IV. + V. + VI. + VII.)	41	1 000 000	1 075 000

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.5 Finanční analýza

Z hospodaření účetní jednotky byla za pomoci základních ukazatelů rentability vytvořena zjednodušená finanční analýza variant A a B a jejich následná komparace.

Tabulka 9 - Vstupní hodnoty pro tvorbu finanční analýzy

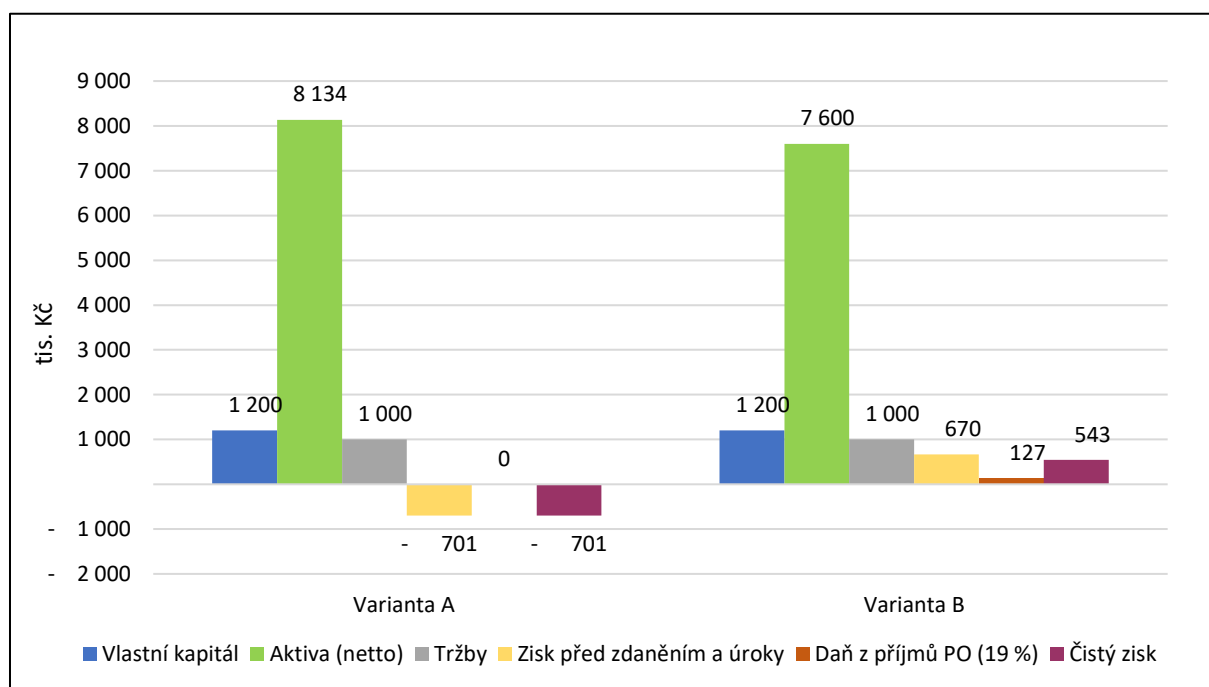
Položka	Varianta A v Kč	Varianta B v Kč	Rozdíl v Kč
Vlastní kapitál	1 200 000	1 200 000	0
Aktiva (netto)	8 133 755	7 600 000	533 755
Tržby	1 000 000	1 000 000	0
Zisk před zdaněním a úroky	- 701 245	670 000	-1 371 245
Daň z příjmů PO (19 %)	0	127 300	- 127 300
Čistý zisk	- 701 245	542 700	-1 243 945

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše vyobrazené tabulky č. 9 vyplývá nezanedbatelný rozdíl variant A a B, a to zejména v objemu dosaženého výsledku hospodaření společnosti, u kterého činí rozdíl 1 371 245 Kč. Patrný je také rozdíl daně z příjmů PO, která v důsledku minimalizace VH u varianty A činí 0 Kč, naproti tomu u varianty B byla daň kalkulována na 127 300 Kč. Co se týče rozdílu netto aktiv obou variant, dosahuje první z uvažovaných variant vyšší hodnoty, neboť do konce účetního období varianty B nebyl na základě rozhodnutí účetní jednotky zaúčtován automobil v hodnotě 1 500 000 Kč. Kdyby tak společnost učinila, kladně by se tato skutečnost projevila

na ukazateli rentability aktiv, jehož výpočet bude proveden v následující kapitole. Pro obrazové znázornění rozdílů jednotlivých položek byl využit sloupcový graf č. 4, z kterého je patrné zejména rozdíl ve výsledku hospodaření, v dani z příjmů a v následném čistém zisku nebo ztrátě účetní jednotky.

Graf 4 - Komparace rozdílu vstupních hodnot pro tvorbu finanční analýzy

Zdroj: vlastní zpracování

Rentabilita

Rentabilita vlastního kapitálu - ROE

Výnosnost vlastního kapitálu je vyjadřována v procentech pomocí ukazatele rentability vlastního kapitálu, který měří výnosnost kapitálu v poměru s jeho účetní hodnotou. ROE varianty A a B je kalkulován pomocí následující rovnice:

Rovnice 1 - rentabilita vlastního kapitálu

$$ROE = \frac{\text{výsledek hospodaření po zdanění}}{\text{vlastní kapitál}} * 100$$

$$ROE_A = \frac{-701\,245}{1\,200\,000} * 100 = -58\%$$

$$ROE_B = \frac{542\,700}{1\,200\,000} * 100 = 45\%$$

Doporučená hodnota ROE by měla činit alespoň 12 %, z výše uvedených rovnic tak vyplývá, že vlastní kapitál varianty A je významně nerentabilní s hodnotou -58 %. [1]

Rentabilita aktiv – ROA

Ukazatel rentability aktiv vyjadřuje v procentní hodnotě míru zisku, které bylo dosaženo v poměru s celkovými vloženými aktivy společnosti. Narozdíl od ukazatele ROE zohledňuje hodnota rentability aktiv i pohledávky za věřiteli společnosti, nikoli pouze vlastní kapitál. I pro tento ukazatel však platí pravidlo, že čím je procento ROA vyšší, tím je společnost rentabilnější. Pro ROA je doporučená hodnota uváděna jako vyšší než 5 %, což z komparovaných variant splňuje pouze varianta B s hodnotou 8,8 %. [8]

Rovnice 2 - rentabilita aktiv

$$ROA = \frac{\text{výsledek hospodaření před zdaněním}}{\text{aktiva netto}} * 100$$

$$ROA_A = \frac{-701\,245}{8\,133\,755} * 100 = -8,6 \%$$

$$ROA_B = \frac{670\,000}{7\,600\,000} * 100 = 8,8 \%$$

Rentabilita tržeb – ROS

Ukazatel rentability tržeb, jindy také nazýván jako zisková marže, vyjadřuje poměr mezi výsledkem hospodaření a výší dosažených tržeb za zboží, výkony a služby. Hodnotu ukazatele pak ovlivňují zejména náklady nebo kurzové rozdíly. Zjednodušeně lze říci, že čím je procentuální hodnota podílu výše zmíněných veličin větší, tím společnost dosahuje vyššího zisku na 1 Kč tržeb. Doporučená hodnota rentability tržeb se pohybuje od 10 %, z komparovaných variant tuto hodnotu přesahuje pouze varianta B usilující o maximalizaci výsledku hospodaření. Naproti tomu hodnota ROS pro variantu A činí pouhých – 70 %, což je zapříčiněno ztrátou v běžném období v poměru s dosaženými tržbami.

Rovnice 3 - rentabilita tržeb

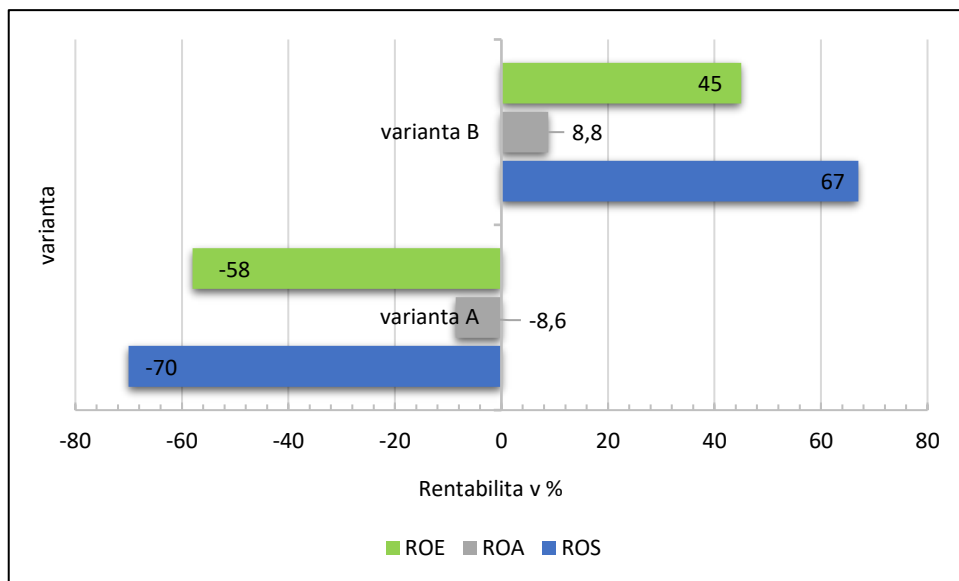
$$ROS = \frac{\text{výsledek hospodaření před zdaněním}}{\text{tržby za prodej zboží + tržby za prodej výrobků a služeb}} * 100$$

$$ROS_A = \frac{-701\,245}{1\,000\,000} * 100 = -70\%$$

$$ROS_B = \frac{670\,000}{1\,000\,000} * 100 = 67\%$$

Pro doplnění analýzy rentability obou variant byl vytvořen jednoduchý pruhový graf č.5, který názorně komparuje procentuální hodnotu kalkulovaných ukazatelů rentability i velikost rozdílu v hodnotách obou variant.

Graf 5 - Komparace výsledných hodnot ukazatelů rentability

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Výsledky a diskuse

V první části praktické části práce byla specifikována účetní jednotka, na jejíž příklad byly následně aplikovány konkrétní případy nejčastějšího výskytu kreativního účetnictví v praxi. Na účtování společnosti bylo nahlíženo ze dvou variant, a sice variantu usilující o minimalizaci výsledku hospodaření a následné daňové povinnosti a variantu usilující o maximalizaci výsledku hospodaření. Každá z variant tak, v návaznosti na její cíle, poskytla odlišný způsob evidence účetních případů.

První rozdíly byly patrné již z účetního deníku, kam varianta A účtovala o všech případech, které jí později dopomohly ke snížení základu pro výpočet daně z příjmů PO, zatímco ve variantě B o totožných případech nebylo účtováno vůbec či pouze takovým způsobem, který neměl za následek snížení výsledku hospodaření. Za zmínku stojí např. účetní případ o opožděném zařazení DHM ve formě automobilu do užívání. Zatímco první ze zkoumaných variant zařadila DHM do užívání v roce jeho pořízení, druhá varianta se rozhodla o jeho zařazení účtovat až v nadcházejícím účetním období tak, aby se účelově vyhnula evidenci o odpisech výše zmíněného automobilu. Dalšími významnými případy, jež ovlivnily výši vykazovaného VH, jsou úpravy pohledávek, u kterých se varianta A rozhodla pro jejich jednorázový odpis nebo vytvoření zákonné rezervy pro promlčenou pohledávku. Naproti tomu ve variantě B bylo z titulu pohledávek účtováno pouze o jejich kurzovém zisku.

Ačkoli byly obraty v běžném období u obou variant podobné, jejich výsledek hospodaření se lišil diametrálně, a to s rozdílem 1 371 245 Kč, jenž se projevil také na výši daně z příjmů PO. Zaměříme-li se blíže na VH, varianta A dosáhla, s využitím metod kreativního účetnictví, ztráty -701 245 Kč. Varianta B oproti ní vykazovala po odečtení daně z příjmů PO zisk v částce 542 700 Kč. Pro dokreslení obrazu o úspěšnosti hospodaření účetní jednotky byla pro obě varianty vytvořena základní finanční analýza s pomocí ukazatelů ROE, ROA a ROS. Výsledky výpočtů rentability nastiňují, že varianta A ani v jednom z aspektů nedosáhla alespoň minimální doporučené hodnoty pro každý z nich. Podstatně úspěšnější se v ukazatelích rentability ukázala varianta B, která dle výsledků ukazatelů vykresluje účetní jednotku jako rentabilní.

5 Závěr

Primární podstatou účetnictví je podávání věrného a pravdivého obrazu o finanční situaci a hospodaření společnosti. Kreativní účetnictví spočívá v porušování těchto zásad, jenž vede k následnému zkreslení účetních výkazů ať už za jejich účelem zlepšení či zhoršení. Je problémem aktuálním a můžeme očekávat, že na poli ekonomické politiky se i nadále bude objevovat. Motivace k jeho využití se různí, jako nejzásadnější z nich však můžeme vnímat např. snahu o snížení daňové povinnosti, tlak ze strany potenciálních investorů a akcionářů nebo snahu o snížení nejistoty a rizika. Za individuální motivaci členů managementu k páčání podvodu pak může být považována snaha o získání vysokých manažerských odměn či maximalizace užítku jednotlivce pro účetní jednotku.

Česká i mezinárodní účetní legislativa naskýtá mnoho prostoru pro kreativitu, a tak je možné se setkat s mnoha metodami podvodného účetnictví. Některé se pohybují v mezích právního rámce, jiné svým charakterem hrubě porušují účetní zásady i zákony. Ku příkladu techniky spadající do mimobilančního financování dodržují platnou legislativu i účetní zásady, přesto se díky jejich využití některé účetní případy nemusí objevit v rozvaze. Naproti tomu metody income smoothing a big bath, spadající pod tzv. earnings managements, jsou označovány za metody, které legislativu hrubě porušují a mají za následek ovlivnění vykázání zisku i ve ztrátových letech nebo naopak jednorázové prohloubení ztrátového výsledku tak, aby silně kontrastoval se ziskem v roce nadcházejícím. Ať už jsou však metody podvodu závažné jakkoli, vždy s jejich využitím dochází k porušení morální a etické principů.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat pojmy, které s kreativním účetnictvím souvisí, zjistit jeho metody, motivaci k praktikování i definovat jeho nejčastější pachatele. Zjištěné metody byly následně využity v praktické části práce, kde bylo vytvořeno několik modelových účetních případů, o kterých bylo účtováno v souladu s variantou, zda účetní jednotka usiluje o minimalizaci nebo maximalizaci svého VH. Z komparace VZaZ pak bylo zjištěno, že ověřeno, že díky několika modelovým účetním případům bylo možné dosáhnout zcela rozlišného výsledku hospodaření, kdy jedna z kalkulovaných variant dosáhla ztráty než 701 245 Kč, zatímco druhá varianta vykázala více než půlmilionový zisk. Z dosažených výsledků je tak patrné, že kreativní účetnictví není tématem pouze nadnárodních korporátů, ale i může se týkat i malých účetních jednotek, které usilují o úpravu svého VH, ať už dosahuje jakékoli hodnoty.

6 Seznam použitých literárních zdrojů

- ANGUS, Ian, DONAGHY, P.J., LAIDLER, J. *Coopers & Lybrand multilingual dictionary of financial reporting*. Boston, MA: Cengage Learning Emea, 1996. ISBN 9780412598500.
- HERMANSON, Roger H., DON EDWARDS, James, MAHER, Michael W. *Accounting Principles: A Business Perspective*. Suwanee, GA: 12th Media Services, 2018, 1010 s. ISBN 9781680921854
- DRÁBKOVÁ, Zita. *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 152 s. ISBN 978-80-7552-791-2.
- DRÁBKOVÁ, Zita. *Metody kreativního účetnictví v podmínkách českých účetních předpisů*. INPROFORUM 2011: Global Economic Crisis Regional Impacts. November 10, 2011 – November 11, 2011, České Budějovice, ISBN 978-80-7394-315-8.
- CENDROWSKI, Harry; MARTIN, James; PETRO, Louis. *The Handbook of Fraud Deterrence*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2006, 456 s. ISBN 0471931349.
- CRESSEY, Donald Ray. *Other People's Money; a Study in th-e Social Psychology of Embezzlement*. Montclair, N.J.: Patterson Smith, 1973, 191 s. ISBN 9780875852027.
- GRIFFITHS, Ian. *Creative accounting: how to make your profits what you want them to be*. London: Unwin Paperbacks, 1987, 204 s. ISBN 00-465-7003-9.
- KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví: světový koncept*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Polygon, 2002, 518 s. ISBN 80-7273-062-2.
- KRUPOVÁ, Lenka. *Kreativní účetnictví: zneužívání účetnictví – možnosti a meze*. [Praha]: Komora auditorů ČR, 2001, 64 s. ISBN 80-902855-2-x.
- MOLÍN, Jan. *Protiprávní jednání z pohledu profesní odpovědnosti auditorů, daňových poradců a účetních*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 188 s. ISBN 978-80-7357-600-4.
- MULFORD, Charles W., COMISKEY, Eugene E. *The Financial Numbers Game: Detecting Creative Accounting Practices*. John Wiley & Sons, 2002, 416 s. ISBN 0-471-37008-8.
- NASER, Kamal, H.M. *Creative Financial Accounting: Its Nature and Use*. New York: Prentice-Hall, 1993. 250 s. ISBN 0-13-061763-6.
- SINGLETON, Tommie, et al. *Fraud Auditing and Forensic Accounting*. 3rd ed. Hoboken: John Wiley, 2006. 272 s. ISBN 978-0-470-05372-0.
- VOLKÁNOVÁ, Zdenka. *Podvody v účetnictví firem: jak se jim bránit*. Praha: Linde, 2014, 189 s. Praktická ekonomická příručka. ISBN 9788072019458.

7 Seznam internetových zdrojů

ACFE. *Report to the nations: 2020 Global Study on Occupational Fraud and Abuse*. [Online] 2020. [Citace: 18. 8. 2020].

Dostupné z: <https://acfe-public.s3-us-west-2.amazonaws.com/2020-Report-to-the-Nations.pdf>

DON EDWARDS, James, HERMANSON, Roger T. *Accounting Principles: A Business Perspective*.

FISTRO. *Analýza poměrových ukazatelů*. [Online] 2014. [Citace: 22. 2. 2021]. Dostupné z: <https://fistro.cz/aktuality/co-se-v-kurzu-naucite-2/>

HUPKOVÁ, Aneta. *Hodnocení finanční situace podniku a návrhy na její zlepšení*. [Online] 2009. [Citace: 22. 2. 2021].

Dostupné z: https://www.vutbr.cz/www_base/zav_prace_soubor_verejne.php?file_id=13399

KOMASHIE, Desmond. *Return on Equity (ROE)*. [Online] 2014. [Citace: 22. 2. 2021].

Dostupné z: https://www.readyratios.com/reference/profitability/return_on_equity.html

LUENENDOK, Martin. *Income smoothing*. [Online] 2016. [Citace: 21. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.cleverism.com/lexicon/income-smoothing-definition/>.

PRICEWATERHOUSECOOPERS. *Celosvětový průzkum hospodářské kriminality 2016*. [Online] 2016. [Citace: 14. 8. 2020] Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2016-cz.pdf>.

VAN AKKEREN, Jeanette. (2018) *Fraud Triangle: Cressey's Fraud Triangle and Alternative Fraud Theories*. [Online] 2018. [Citace: 14. 8. 2020]

Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-3-319-23514-1_216-1.

WOLFE, David T., HERMANSON Dana R. Hermanson. *The Fraud Diamond: Considering the Four Elements of Fraud 2004*. [Online] 2018. [Citace: 15. 8. 2020]
Dostupné z: <https://digitalcommons.kennesaw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2546&context=facpubs>.

8 Seznam použitých zákonů

Český účetní standard pro podnikatele č. 19

Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
č. 90/2012 Sb. v platném znění

Zákon České národní rady o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů č. 593/1992 Sb.
v platném znění

Zákon o účetnictví č.563/1991 Sb. v platném znění

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. v platném znění

9 Seznam použitých zkratek

DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles (Všeobecně uznávané účetní principy)
IAS	International Accounting Standards (Mezinárodní účetní standardy)
ICAEW	Institute of Chartered Accountants in England and Wales (Institut certifikovaných účetních Anglie a Walesu)
IFRS	International Financial Reporting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví)
ROA	Return on Assets (Rentabilita aktiv)
ROE	Return on Equity (Rentabilita vlastního kapitálu)
ROS	Return on Sales (Rentabilita tržeb)
ZoÚ	Zákon o účetnictví
ZoR	Zákon o rezervách
VH	Výsledek hospodaření
VZZ	Výkaz zisků a ztrát

